Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной [illegible] 21-hээ гарана | № 78 (15701) | 1981 оной апрелиин 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

„...ГАЗАР ТАРЯАЛАН БОЛОН МАЛ АЖАЛДА ХИМИ НЭБТЭРУУЛГЭ, КОМПЛЕКСНО ОНЬhОЖОРУУЛГА, ИНДУСТРИЖУУЛГЭ ҮРГЭДХЭГДӨӨ, ГАЗАР ТАРЯАЛАН hАЙЖАРУУЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭН ХЭМЖЭЭТЭЙГЭЭР БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ. ЮРЫН БЭШЭ ЭДЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТУЛА ЭКОНОМИКЫН АГРАРНА СЕКТОРТЭ КАПИТАЛЬНА hОМОЛОЛГОНУУД ЕХЭДХЭГДЭЭ“.

(КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэн тоосоото элидхэлhээ).

ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ!

Николай Дмитриевич Белых, Ким Матвеевич Потёмкин гэгшэд Хурбын [illegible] түрүү луговодуудай зэргэдэ ябадаг. Нёдондо эдэнэр даажа байhан 286 гектар сабшалангайнгаа гектар бүринhөө даабаряа 120 процент дүүргэжэ hайн шанартай үбhэ абажа, [illegible]. Энэ жэлдэ дүршэл ехэтэй луговодууд ажалайнгаа түйлалтануудые арьбадхажа, үбhэ бэлдэхэ түсэбөө үлүү[...]лэн дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Ажалаа амжалта түйлалтанhаа түлөө эдэ луговодууда Хүндэлэлэй грамотэ, үнэтэ бэлэг барюулагдаhан байна. Мүнөө эдэнэр тошо халяажа үргэлжэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Д. Белых, К. С. Потемкин.

Н. ДРИГЕНОВОЙ фото.

ХОЁР ДАХИН ЕХЭ УРГАСА АБАХААР

ХЯГТА. Ажахынууд хоорондын Мээрeошын нэгэдэhэн коллектив газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэреэ [illegible] ябуулжа байна. Энэ жэлдээр сабшалан үбэлдэ 1200 [illegible] сабшалан дээрэ [illegible] гектортоhон. 95 мянган [illegible] тошо халяхан. 120 [illegible] сабшалан үналhан.

— Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 15 [illegible] центнер үбhэ абаха [illegible] гаа ту [illegible], али нёдондоо хоёр дахинаар [illegible] зорилго урдаа табинабди, — гэжэ нэгэдэлэй директор П. И. Гаврилов мэдүүлэбэ. — Энээнэй түлөө түлэгэй отрядаа бүрилдүүлжэ [illegible]. Урдань гурбан звено ажаллаадаг hаа, мүнөө зургаан болгогдоо. Нигэнэ звено бүхэнэй даадаг сабшалан хоёр дахин бага болгогдоhон байна.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүд хэрэглэгдэхэ юм. Энэ жэлэй түрүүшын хоёр hарада 3,5 мянган центнер минеральна үтэгжүүлгэнүүд сабшаланда оруулагдаа. Урид тэндэ зөөгдэhэн аргал үбэлдэ тараагдаад байнхай.

Луговодуудай звенонуудай олошоруулагдаhанай ашаар энэ жэлдэ сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Бүхыдөө 490 гектар сабшалан сэбэрлэгдэхэ, 300 гектар катогоор ниргаруулагдаха, 140 гектарай хүрьhэн соолгохо, дискэтэй лущильнигаар 80 гектар элдүүрилэгдэхэ, 714 гектар боронолгоор байна. 200 гектар мүүдаан сабшалан дээрэ олон жэлэй ногоонууд (Сибириин волоснец) таригдажа, [illegible] hайжаруулагдахаар хараалагдана.

Габшагай хоёр hарын эхилхэhээ хойшо Песчанка гэжэ газарта Б-Ц. Ч. Юможапов, Хүндыдэ — С. С. Батомункуев, Цаган-Аралда — В. Чагдуров гэгшэдэй звенонууд бүлгүр станцинуудаа хүдэлгэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ үшөө гурбан станци табигдахань. Луговодууд энэ жэлдэ сабшалангаа гурба дахин үналха зорилготой.

Н. ВИКТОРОВ.

НУГА САБШАЛАН hайжаруулагдана

Габшагай хоёр hарын сонсохогдоhон түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, Улаан-Удын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой оньhожоруулагдамал звено ажал хүдэлмэреэ эдэбхижүүлээ. Ажахын ахамад агроном А. Ф. Ефимовэй хүтэлбэри доро хүдэлдэг звеногой гэшүүд hүүлэй мэдээгээр, хоёр мянга хахад тонно наг шэбхэ, бусад үтэгжүүлгэ нуга сабшалан, полинууд дээрэ гарганхай.

Мүн энэл колхозой луговодууд А. Р. Ковалев, Е. К. Патрахин гэгшэд даажа абаhан участогууд дээрээ ехэ хүдэлмэри эрхилнэ. Тэдэнэр дүн хамта жара гаран гектар талмай үналаа.

Габшагай хоёр hарын түсэбөөр бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэринүүд эндэ түлэг дундаа ябажа байнхай. hаяар минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдажа эхилхэнь.

Манай корр.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. И. Брежневэй** түрүүлэлгэ доро апрелиин 1-дэ Кремль соо болобо.

Манай Эхэ ороной экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые арьбадхаха, арад зоной байдалые улам hайжаруулха, хүгжэлтэ түгэс социализмын общественна оюун бодолые хүгжөөхэ, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаан бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд дотор, партиин Центральна Комитедэй бодото ажал ябуулгада саашадань хүгжөөгдэhэн ленинскэ хараа шугамые заседанида хабаадагшад халуунаар hайшаажа байhанаа нэгэн hаналтайгаар мэдүүлээ.

Зүблэхэ зүйлэй түрүүшын асуудалаар — КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлэн гараhан арадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай асуудалаар Л. И. Брежнев заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Съездын шиидхэбэринүүдэй элсүүлхы асари ехэ үүргэ нүлөөтэй байhые тэрэнэй дүүрэhэнhээ хойшо үнгэрhэн багахан саг элирхэйлэн харуулба гээд найдамтайгаар хэлэжэ болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Съезд тодо hонор программаар партиие, манай политическэ байгуулалтын бүхы шатануудые зэбсэгжүүлээ. Мүнөө энэ программые бодото ажал хэрэгүүдээр бэелүүлхэ, Ленинэй заадагай ёhоор, олон миллион хүн зоной бата, эбтэй эетэй хамтын хүдэлмэриие тааруулан табиха шухала.

Республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай партийна организацинууд, ВЦСПС-эй ба комсомолой ЦК-гай пленумүүд, олон мянган ажалша коллективүүдэй эдэбхитэдэй суглаанууд съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тодорхой зорилгонуудые хараалhан байна.

Ёhотойл бүгэдэ арадай энэ хүдэлмэридэ арадай депутадуудай Соведүүдэй тон эдэбхитэйгээр хабаадаха байhаниинь шухала. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэмнай 50 мянга гаран hунгагдамал орган, 2 миллионhоо дээшэ депутат, олон арбаад миллион эдэбхитэд болоно. Соведүүдэй зохёохы ямар хүсэн түгэс байhан тухай элэ тоо, баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу.

Хэрбээ съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ажал ябуулгынгаа программые Совет бүхэнэй али бүхы талаhаань зүбшэн хэлсэжэ хараалаа hаань, зүб байха hэн. Олохон газарта тэрэнэй дороhоо, хүнүүдтэй, ажалша коллективүүдтэй сэхэ холбоотой Соведүүдhээ эхилhэниинь hайн лэ. Районно, городской, поселково болон сельскэ Соведүүд тухай эндэ хэлэнэб. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ нэн түрүүн арад зоной үүсхэл эдэбхи гаргагдана, түсэбүүдые бэелүүлгэ hайжаруулагдана, социалис мүрысөөн улам эршэдэнэ.

Эдэнэй нэгэнэйншье анхаралда абтангүй үлэхэгүйнь тула, арадай үүсхэлэй эгээл ехэ ашаг үрэ асархынь тула Совет доодо шатын зургаануудай оруулhан бүхы үнэтэ дурадхалнуудта областьнуудай, хизаарнуудай Соведүүдэй, удаань республикануудай Верховно Соведүүдэй тон анхаралтайгаар хандаха байhаниинь шухала.

Партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хабаадахалаа, Соведүүдэй звено бүхэн өөhэд өөhэдынгөө талаhаа нүлөөлхэ байна. Засагай нютагай зургаанууд нэн түрүүн хүнүүдэй байдалые hайжаруулха, эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ, арадай хэрэглэмжын эд бараа улам ехээр гаргаха, байрын гэрнүүдые, hургуулинуудые, больницануудые, хүүгэдэй саадуудые бариха түсэбүүдые дүүргэхэ зорилготой. Тиихэдээ Соведүүд, эдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүд нимэрхүү асуудалнуудаар гүйгшэд болохо бэшэ, харин нарин нягта, эрилтэ ехэтэй эзэд байха, эдэнэр залан хүтэлбэрилтын ба хиналтын этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдээ бүри hайнаар хэрэглэхэ ёhотой. Ажахын байгуулалтада Соведүүдэй үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ тухай партиин Центральна Комитедэй, Верховно Соведэй Президиумэй ба правительствын hаяхан абаhан тогтоол энэ талаар hайн эрхэ нүхэсэл болохо ёhотой.

Верховно Соведүүд тухай хэлэхэдээ, мүнөө хуули гаргалгын хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэтэй, хиналтатай бүри нягтаар нэгэдүүлгын тон шухала удха шанартай байhые үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб. Хуули гаргалга манайда эдэбхитэйгээр, түсэбэй ёhоор хүгжөөгдэжэ байна. Тэрээндэ анхаралаа улам дээшэлүүлхэ зуураа, эмхидхэлэй хүдэлмэриие шангадхаха, хуулинууд болон түсэбүүдые тодо наринаар, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхые хангаха шухала. Манай партиин политика ба социалис эрхэ нэгэн адли ёhо гуримуудhаа үндэhэлэн гарадаг, ажалша арадай аша туhые хангаха гэhэн нэгэ уг зорилготой байдаг. Энэ hайн hайхан уг зорилгын аша туhада хуулинууд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэхэ ёhотой.

Эндэ СССР-эй Верховно Соведэй урда онсо шухала зорилгонууд табигдана. Юуб гэхэдэ, тодорхойлон хэлэбэл, тэрэ манай засагай зургаануудые толгойлдог дээрэhээ тон үргэн ехэ этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдтэй бшуу. Энэ жэлдэ Верховно Соведэй бэелүүлхэ хүдэлмэриин түсэб таанадай үзэмжэдэ табигдаба. Тэрэ тиимэл зорилготой байна. XXVI съезд дээрэ табигдаhан үндэhэн шухала асуудалнуудай, олон республикануудай Соведүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлэй, эб найрамдалай ба арадуудай харилсаа холбооной аша туhада гадаадын парламентнуудтай холбоо барисаанай хүгжэлтын засагай дээдын зургаанда мэдээжэ байха хараа бодолтойгоор тэрэ бэлдэгдэнхэй.

Партиин табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй бүхы системые эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ гэжэ үрынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэхые хүсэнэб. Теэд эдэнэй шиидхэгдэхэ байhандань ямаршье hэжэглэлтэнүүд байха ёhогүй гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ. Үргэн ниитэ арад зонтой бата бэхи харилсаа холбоотой байлгань Совет засагай хүсэн болоно бшуу. Эдэнэй эдэбхи үүсхэлээр дэмжэгдэхэдээ, тэрэ арадай хүсэлэл оролдолгонуудые эмхидхэн шэглүүлнэ. Энэ хадаа манай амжалтануудай эшэ үндэhэн, социалис гүрэнэй байгуулалтые бэхижүүлэн хүгжөөлгын эшэ үндэhэн болоно.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор найруулагдаhан съезд дээрэ баталагдаhан дуримүүдые, СССР-эй 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые бэелүүлгэ халаа арадай депутадуудай Соведүүдэй шухалын шухала зорилго болоно гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум баталан абаhан тогтоол соогоо тэмдэглээ.

Арадай депутадуудай Соведүүд, эдэнэй гүйсэдхэхэ ба заабари үгэхэ зургаанууд харьяата газар дайда дээрээ комплексно экономическа ба социальна хүгжэлтые хангахын, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, совет хүнүүдэй ажабайдалай ба hуудал байдалай бүхы талануудые hайжаруулхын, эдэнэй материальна ба соёлой эрилтэнүүдые хангахын, алмалта арьбалалта хэхэ гуримые шангадхахын, гүрэнэй ба ажалай жаяг журамые бэхижүүлхын тула СССР-эй Конституциар олгогдоhон этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ ёhотой.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр тэдэнэй урда табигдаhан зорилгонуудые хаража үзөөд, эдэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень Верховно Соведэй Президиум бүхы Соведүүдтэ дурадхаба.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлхын, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхын, шанарыень hайжаруулхын тула нютагай арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэлгэдэ, гэр байра болон социально-соёлой барилгануудые хэхэ түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, хүн зониие хангалгые али бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ, hайжаруулгада, энэ талаар дээшээ мэдэлтэй предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай хүдэлмэриин хойноhоо залан хүтэлбэрилгэдэ, хиналтада нютагай Соведүүд саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха ёhотой.

Союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүд ажахын ба социально-соёлой байгуулалтые гүрэнэй зүгhөө хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха хэрэгые хангаха үялгатай. Тиихэдээ бүхы шатын арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулгада, хуули гаргалгые хүгжөөлгэдэ, хуулинууд болон түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө хиналтын ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, гүйсэдхэлгын гурим журамые залан сэхээр бэхижүүлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ зэргэтэй.

Соведүүдэй хүдэлмэриин эмхидхэлэй бүхы түхэл шэнжэнүүдые саашадань гуримшуулха, эдэнэй сессинүүдые, гүйсэдхэхэ комитедүүд болон саг үргэлжын комиссинуудай заседанинуудые үнгэргэлгэдэ бэлэдхэлые hайжаруулха, бии байгаа арга нөөсэнүүдые элирүүлхын, дутуу дундануудые шүүмжэлхын, эгээл зүб шиидхэбэринүүдые хамтаараа бэдэржэ олохын, эзэн буса, албан хойрог, нобшо нозог ябадалые үндэhөөрнь усадхахын тула эдэнэй арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэлгэдэ анхаралаа хандуулха шухала.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро арадай депутадуудай бүхы Соведүүд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ манай Эхэ ороной экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые саашадань бэхижүүлгэдэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулха аабза гээд найдажа байhанаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиум мэдүүлээ.

1981 ондо СССР-эй Верховно Соведтэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаhан гол хэмжээ ябуулгануудай түсэб заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ hайшаагдаба.

1981 оной түсэб болон бюджедые зүбшэн хэлсэлгын үедэ СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай ба депутадуудай оруулhан дурадхалнуудые, ажаглалтануудые хаража үзэлгын үрэ дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. А. Тихоновэй** хэhэн мэдээсэлые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаа.

СССР-эй Верховно Соведэй даалгабариие дүүргэлтэ болгон, саг үргэлжын комиссинууд болон депутадуудай оруулhан дурадхалнуудые бэелүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые правительство абана гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэбэ. Арадай ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые нарижуулан hайжаруулгын, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга нөөсэнүүдые хэрэглэлгын, манай общественна экономическа ба социальна хүгжэлтые хурдадхалгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана.

hүүлэй үедэ Госпланай хүдэлмэриин эмхидхэлые hайжаруулха, үүргыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан шиидхэбэринүүд бэлдэгдэжэ абтаhан юм. Экономикын эрилтын ёhоор гүрэнэй хүтэлбэриин зарим шатанууд шэнэлэгдэн эмхидхэгдээ.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала hалбари

НАЙДАМТАЙ БАЙХАДАА

Тэрэ үдэр ажахын олонхи хонишодой үбэлжөөнүүдтэ хүрөө hэмди. Эндэ нэгэ иимэ юумэн хүнэй анхарал абаhаар хандуулна. «Юбилейный» совхозой эхэ хонидой олонхи отарануудай байра үдхэн ойн захаар, [...]а, шэнэhэн модотой ту[...]н, бургааhа шугын үбэрhөө хаа хаанагүй халхабшалай, нэмэри зохид газарта бүтээгдэнхэй.

— hалхитай хүйтэн үдэрнүүдтэшье иимэ газарта hугаатуй нам, урин дулаан байдаг. Тингээдшье эдэ байрануудые тойроод дүтүүр [...] сабшалан, тарялангай газар бии юм, — гэжэ намтай ябаhан ажахын партийна секретарь Бальжинима Санжиевич Цыдыпов хөөрэнэ.

Эдэн түрүүн Поповко гэжэ газарта байратай ахамад хонишон коммунист Александр Маркеловэйдэ хүрөөбди. Энэмнай наhаар залуушаг, түргэн бушуу янзатай, хүхюун, хөөрүү зантай хүн байба. Газаа үшөө хүйтэншэгшье hаань, тэрэ хүүрмэгээ тайлажархёод, самса [...] сэжэжэбшэ үмдэнхэй, халуудашанхай юумэ шэнээ, хорёо соогуур гүйдэлдөөр шахуу ябана. Минутэшье минн байнагүй. Тэрэ [...] забhарта ажал түргэншье хөөрэжэ үрдихэ [...].

— Зай, нүхэд, орон соогоо, дэлхэй дээрэ ямар hониноо болоноб? Хөөрыт! Мандаа радио шагнаха, газетэ уншахашье сүлөө болоногүйл. Тээсгэнэй мэгдээбди. Сүүдхэдэ гуша-дүшэн хурьган гаража байгаа ха юм. hаянай хонидой хурьгалхань эрид үсөөрөөд, нэгэ заа зэлд гэбэбди. Арба hайса гаран сакманай хонидые хуу амяар амяарайнь оруулжа. Хурьгадтайнь хүхүүлжэ, эдеэлүүлхэ, уhалха хэрэгтэй. Гүйгөөгүйдэ аргагүй болонол даа, — гээд, Александр Анатольевич дээрэ дээрэhээнь дуугарна.

— Хэды хүн хүдэлнэбта? — гээд асуубаб.

— Намтай сугтаа өөрым нүхэр Надежда Фёдоровна ходо хүдэлдэг. Тиихэдэ хурьга абалсахаар Владимир Сирота гэжэ залуу хүбүүн ерэнхэй. Баhа дүрбэдэхи хүниие үгөө hэн. Теэд тэрэнь юушье хэжэ шадахагүй хүн байшоо. Совхозой директор ондоо хүниие эльгээхэбди гээ hэн. Нигэhээр өөhэдөө гарасалдаха аабзабди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Ахалагша хонишонние дахаад, хурьгадай байдаг хашаа соо орообди. Эндэнь дулаахан. hаруул гэрэлтэй. Зарим таhалга дээрэ кварцова гэрэлтэй зайн галай томо лаампанууд тодхоотой, элшэ туяа дорохононь жаахан хурьгад зохидоор обоорон хэбтэнэ.

— Бидэ хуршэ Шэтын областиин хонишодой жэшээгээр иимэ лаампануудые хурьгадай байра соо тодхолог болообди. Манайда тиимэ лаампатай 4 таhалга бии. Тэдээн соогоо бүхы нарай хурьгадаа ээлжээгээр оруулжа гаргаха гэжэ оролдонобди. Энэ нарай малай түргэн тэнжэхэдэ ехэ туhатай, hайн хэбэртэй агша, — гэнэ хонишон.

— Энээнhээ гадна, хурьгадай шэшэхэ, үбшэлхэгүйнь тула тетрациклин гэжэ эм шудханабди, мүн селенэ эмээр таринабди. Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ходол ерэдэг даа. Нигээд ногоон сай шанажа хурьгадтаа уулгадаг болохомнай. Юрэдөөл, абтаhан түлые гарзалуулхагүй гэжэ шадалаараа болонобди, — гээд, Надежда Фёдоровна нүхэрынь дуугарха юм.

— Энэмнай хурьгадые эдеэлүүлхэ, харууhалха хүдэлмэриие хуу өөрөөл хэхэ гэжэ оролдодог хүн гээшэ. Заримдаа намдаашье найдахаяа болёод байдаг, — гээд, Александр Анатольевич энеэнэ.

— Тиигээгүйдэ аргагүй. Хёрхол байха хэрэгтэй. Хэрбээ хурьган нэгэшье үдэр соо эхээ олонгүй, хооhоор үнжөө hаа, hалаа гэжэ тоолохо ёhотой. Эхэнь саашадаа абахаяа болишохо, шэргэшэхэ ха юм, — гэжэ Надежда Фёдоровна хэлэнэ.

Эдэнэр хурьгадаа үсөөншэгөөр хамталжа, сакман болгоно. Таhалга бүхэндэ гол түлэб 10—15-hаа эхилээд, 30—35 хүрэтэр хурьгад байлгагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, hүрэгынь оройдоол хоёрдохёо хурьгалжа байhан залуу хонид юм. Тиимэhээ хони, хурьгадай бэе бэедээ hайса дадалсахынь тула үсөөгөөр байлгана бшуу.

Ямар үдэр хэды хурьган абтааб, ямар номертойб гэжэ хонишод тусхай дэбтэр дээрэ ехэ наринаар бэшэдэг, тоо бүридхэл хэдэг байна. «Январиин тэнгhээ хойшо хонид түрэжэ захалаад, мүнөө хүрэтэр 495 хурьгад абтаа, нэгэшье түл гарзалаагүй», — гэжэ тэндэнь бэшэгдэнхэй.

— Хурьгалха хонид үшөө бии гү?

— Бии даа. Бүхыдөө 598 эхэ хонидтойбди. Апрелиин эхеэр үшөө 30 — 40 гаран хонид түрэхэ аабза гээд hананаб. Тиигээ hаань, зуун эхэ хонин бүриhөө 95-hаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, үялгаяа дүүргэхэ ёhотойбди. Юрэдөө, энээнhээ үсөөн хурьга абаха болоо hаамнай, эшхэбтэр лэ. Мүнөө үбэл хони, хурьгадай эдихэ үбhэ тэжээл манай совхоздо яhала элбэг гээшэ. Энээхэн үбhэнэйнгөө хорёо руу харахадаа, найдамтай хүдэлхөөр байна, — гээд, нүхэр Маркелов урма баяртайгаар хөөрэхэ юм.

Нээрээшье, хуhамаг соонь хэдэн ехэ hүри үбhэн, hолоомо, зелёнко тэбхылдэжэ байна. Мүн хорёогой нэгэ захада обёос, ешмээнэй орооhон обойсо адхаатай харагдана.

Маркеловтэн ажалша бэрхэ, олон үхибүүдтэй үнэр баян айлайхи юм. Мүнөө табан хүбүүд, басагадынь ажахынгаа түб тосхондо интернадта байгаад hургуулида hурадаг. Ехэ хүбүүн Михаилынь уhан сэрэгэй флодто алба хэнэ. Эгээ багахан гурбан хүүгэдынь гэртээ байдаг.

Энэ ажахын баhал түрүү хонишод Доржо Бадалсуевич Будаев, Цырен-Даши Раднаевич Балдоржиев гэгшэдэй даадаг отарануудта хүрөөбди. Тэндэшье түл hайнаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ, зуун эхэ хонин бүриhөө 80 гаран хурьгад абтаад байна.

«Юбилейный» совхоздо бүхы 10,9 мянган хонидhоонь даб дээрэ 7560 үлүүтэй хурьгад абтанхай. Олонхи отарануудта хонидынь хурьгалhаар.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ф. Маркелова.

Авторай фото.

Яруунын район.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

ГУРБАН НЕДЕЛИ СОО ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДАДА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Владимир Ковалёнок болон Виктор Савиных гурбан неделиин турша соо замбуулинай замаар ниидэжэ ябана. Мартын 31-дэ экипаж станциин түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүдые заhабарилха, hэргылхэ хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Тусхайлбал, уhа регенерацилгын түхеэрэлгын блогуудай нэгые hэлгээ, биологическа шэнжэлгэнүүдэй программын үндэhөөр экипаж «оазис» «вазон» «малахит» гэжэ замбуулинай оранжерейнүүд соохи ургамалнуудай хойноhоо харууhалhан байна. Космонавтнууд «Салют-6» — «Союз-Т-4» гэжэ комплексын таhалганууд соохиие сэбэрлэбэ.

Апрелиин 1-дэ саашанхи хүдэлмэридөө бэлдэhэн «Елена» гэжэ бага хэмжээнэй гамма-телескопые хүдэлгэhэн байна.

«Союз- Т-4» гэжэ замбуулинай онгосын двигателиин түхеэрэлгые хэрэглэжэ, үдэhөө хойшо замбуулинай комплексын ниидэлгын замые тааруулан табиhан байгаа.

Үдэшэниинь электрын элшэ хүсөөр дулаасуулдаг «Сплав» гэжэ пеэшэндэ зургаан үдэр соо үргэлжэлхэ ээлжээтэ технологическа туршалга захалба. Кадми-мүнгэнэй уhан-теллур гэдэг олон кристаллтай полупроводниково материал абахын тула иимэ туршалга хэгдэнэ.

Апрелиин 2-то замбуулинай комплексын экипаж медицинскэ шэнжэлгэнүүдые хэхэ юм.

Владимир Ковалёногой, Виктор Савиныхэй бэе махабад hайн.

ОНСО ШУХАЛА УДХАТАЙ ХЭРЭГ

1921 оной апрелиин 1 манай ороной түүхэдэ гайхамшагта шата ололжо ороhон юм. Арадай Комиссарнарай Совет «Хүдөө ажахын машина бүтээлгэ тухай» декрет баталан абаа hэн. В. И. Ленин тэрээндэ гараа табиhан байгаа.

Энэ документ Совет гүрэнэй аграрна политикын стратегиие гол түлэб тодорхойлоо бэлэй. «Хүдөө ажахын машина бүтээлгэ хадаа гүрэн түрын онсо шухала удха шанартай хэрэг болоно гэжэ тоолохо» гээд декредэй нэгэдэхи пункт соо хэлэгдэнэ. «Олоорнь бүтээн гаргалгын ба тэрэниие тусхай шэглэлтэй болголгын ёhо гуримаар хүдөө ажахын машина бүтээлгые эмхидхэхэ генеральна түсэб дары түргөөр табиха» шухала гэжэ хараалагдаба.

Ороной хүдөө ажахые хүгжэлтын социалис замда гаргалгада, манай аграрна үйлэдбэриие дэлхэй дээрэ түгэс оньhожоруулагданхай болголгодо Ленинэй гар табиhан декрет айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ мал ажал ба тэжээл үйлэдбэрилгын машина бүтээлгын министр К. Н. Беляк ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Ленинэй суртал hургаалнууд, заабаринууд манай партиин аграрна политикын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Мүнөө хүн зониие эдеэ хоолоор хангалгые hайжаруулха зорилго түбхын түрүүндэ табигдана гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэhэн элидхэл соогоо тэмдэглээ hэн. Энэ асуудалые hайнаар шиидхэхэ зорилготойгоор эдеэ хоолой тусхай программа зохёохо хэрэгтэй. Эндэ хүдөө ажахын машина бүтээлгые хүгжөөлгэ шухала байна гэжэ министр тэмдэглээ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ ХӨӨРЭНЭ

ХОНИШОДОЙ ОРУУЛХА ХУБИТА ЕХЭ

Түрэл партиингаа 26-дахи съездэ хабаадажа ерээд, ажаллажа байнаб. Урдань Бүхэсоюзна ленинскэ комсомолой 16-дахи, СССР-эй профсоюзай 16-дахи съездүүдтэ хабаадаһан байгаашье һаа, Коммунис партиимнай энэ съезд минии зүрхэ сэдьхэлдэ мартагдашагүй бүхөөр хадуугдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй съезд дээрэ хэһэн гүнзэгы удхатай элидхэлые туйлай ехэ анхаралтайгаар шагнажа, Эхэ оронойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй, ажалай баатарнуудай, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй хэлэһэн дүлэтэ үгэнүүдые шагнажа һуухадаа досоогоо омогорхохын ехээр омогорхожо, агууехэ оронойнгоо саашадаа улам хүсэтэй болохын, совет арад түмэнэй бүри баян дэлгэр байдалтай болохын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаб, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө, бүхы колхозойнгоо, районойнгоо, республикынгаа ажалша малша зондо мэдэхэ шадахаараа туһалхаб гэһэн бодол түрөө һэн. Тиимэһээ энээндэә хүрэхэ хүсэлтэйб.

Манай партине, засаг түрые толгойлогшо нүхэр Леонид Ильич Брежнев мал ажалай продуктнуудаар, илангаяа мяхаар арад түмэнэй хэрэглэмжые хангадаг болохо талаар малшадай урда ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонуудые табиһан байна. Мал ажал гээшэ мүнөө үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин онсо шухала һалбари гэжэ сэхэ хэлээ. Иимэ сэгнэлтэ бидэ малшадые урмашуулха зуураа, габшагайгаар, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаха эрилтэ бидэнэртэ табина гээшэ.

Би эндэ хонин ажал тухайгаа һанамжа бодолнуудаа дэлгэхэ хүсэлтэйб. Хори гаран жэлдэ хонишоноор хүдэлжэ ябахадамни олон юумэн үзэгдөө, хүндэ хүшэр сагуудшье тохёолдоһон ааб даа. Республикынгаа, Эхэ оронойнгоо түрүү хонишодтой оло дахин уулзажа хөөрэлдэхэдөө, баһал ухаан абажа ябахаш. Мүнөө партиингаа съездэ хабаадажа байха үедөө Казахстанай нэгэ бэрхэ хонишонтой уулзааб. Тэрэ Герой хонишон зуун хонин бүриһөө 185 хурьга томо болгоһон байба. Манайшье колхозой эрхим хонишон Дашанима Буодиевич Сундуев һүүлэй хоёр жэлдэ удаа удаагаар отарынгаа зуун хонин бүриһөө 140 гаран хурьгадые түлжүүлээд, хонин бүриһөө жэлдэ 7 килограммһаа дээшэ ноохо абаад, мэнэ һаяхана СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ, Ленинэй ордендо, «Хадуур ба Балта» гэһэн алтан медальда хүртэбэ. Энэ ехэ магтаал хайрада хүртэһөөрнь нүхэр хонишоноо үнэн сэдьхэлһээ амаршалааб, шэнэ табан жэлдэ бүри ехэ амжалта хүсэһэн байнаб. Мүнөө иимэ ехэ шагналда хүртөөд байхадаа, Дашанима Буодиевич, тэрэнэй нүхэр Зинаида Цыремпиловна энэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 150 хурьга томо болгохо хүсэлтэйгөөр, угаа ехэ урма баяртайгаар хүдэлжэ байна. Отарадань мүнөө 213 хонин эхирлээд, бүхыдөө 663 хурьгатай болонхой. Эдэнэр һанаһандаа хүрэхэл байха гэжэ һанагдана.

Миниишье даадаг отарада һүүлэй гурбан жэлдэ удаагуур зуун хонин бүриһөө 110—112 хурьган түлжүүлэгдээ. Энэ жэлдэ хурьгад мүн лэ һайнаар абтажа байна. Минии Москвада, съездэ байхада хониднай хурьгалжа захалаа, Гэрээрхинтээ, колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй Москваһаа хоёр удаа телефоноор хөөрэлдөөб, түл һайнаар абтана, һанаагаа бү зобо, зууһаа—зуун хорин хурьгатай болоход байхабди гэжэ мүхэдни съездэ һууһадамни телеграмма эльгээгээ һэн. Москваһаа ерэхэдэмни, 300 гаран хурьгатай болоод байгаа. Мүнөө үедэ 500 гаран хурьгатай болообди, дала гаран хонид эхирлээ. Юрэдөө, нүхэдэйнгөө телеграммаар элидхэһэн хэмжээндэ хүрэхэ гэжэ оролдожо байнабди.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, хонин ажалдамнай айхабтар ехэ арга боломжонууд бии гэжэ гэршэлнэ бшуу даа. Хэрбээ бүгэдөөрөө жэлдээ хонин бүриһөө хурьга томо болгодог, хонин бүриһөө 4—5 килограмм ноохо хайшалдаг байгаа һаа, колхоз болон совхозуудай хэды ехэ олзо нэмэжэ оруулха, хониной мяхан, ноохон хэды шэнээн үлүү абтаха байгаа гээшэб?!

Теэд юрэнхы дээрээ түл түрэсэ, ноохон һанаһанда хүрэмөөр абтанагүй, хурьгад олоор гарзалуулагдана. Энээндэ ушар шалтагаанууд олон дайралдадаг. Түбхын түрүүндэ, хонишодоор табигдаһан зарим хүнүүд дүршэл шадабари багатай байдаг, нүгөө зариманиинь ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, малаа саг соонь эдеэлүүлэнгүй, уһалангүй үнгэршэдэг, зундаа һайса бэлшээн таргалуулжа бирадаггүй байха юм. Тиихэдэ үбһэ тэжээл дуталдадаг, малай үбэлэй ба зунай байранууд таагүй байжа, ажалда ехэ хохидол ушаруулдаг гээшэ. Мүн олохон гүүртэ, отаранууд дээрэ байрладаг малшадай гэр байра хүйтэн, муу байдаг, бани үгы. Эдэ бүгэдэ малшадай ажалда һаад тодхор ушаруулдаг байна.

Мүнөө партиингаа XXVI съездын табиһан эрилтын ёһоор колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абаха бээзэ гэжэ һанагдана. Тиин бидэ малшад өөһэдөө энэ талаар ехэ юумэ хэхэ аргатайбди, нэн түрүүн уялгата хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэхэ ёһотойбди.

Мүнөө үедэ манай отарада шэнэ байра түхеэрэгдэжэ байна. Тэрэмнай сабшалан, тариалангай хажуу тээ, үбэл зунгүй нэгэ газартаа байхаар, холбоо отара байлгахаар баригдана. Тиигэжэ ажалладаг хүнүүдэймнай тоо олошорхо юм. Энэ ушарта отарадаа дүтэ сабшалан, тариалан даажа абаад, тэндэһээ үбһэ, зелёнко хуряажа абаха аргатай болохо байнабди. Өөһэдын бэлэдхэһэн тэжээл хэзээдэшье арьбан, һайн шанартай байдаг ааб даа. Энэ мэтээр малшад тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хабаадалсаха болоно бшуу. Илангаяа хони, хурьгадтаа эдюулхэ витамин, каротин элбэгтэй ногоохон үбһэ, зелёнко бэлэдхэхэ хэрэгтэ хабаадалсаха ёһотойбди. Саашадаа хонидто эдюулхэ сенаж дарадаг болоо һаа, һайн бэлэй. Энээн тушаа ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарха бээзэ.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха, томо бэетэй, ноохо ехэтэй хонидтой болохо талаар оролдолго бага гаргагдана гэхэ байнаб. Эндэ зооветеринарна мэргэжэлтэд, хонишод адли харюусалгатай гээшэ. Юуб гэхэдэ, зоотехнигүүд нютагай байдалда таараха һайн үүлтэрэй хурьга, түлгэдые шэлэжэ, тусхай отарануудые эмхидхэхэ хүдэлмэри һулаар ябуулна. Мүн зарим хонишод һайн хусын үрэ хэрэглэжэ, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхын оронда бэдэрдэг хусануудаа һүрэгтөө табижархёод, һанаа амар һуудаг. Иигэжэ бэе бэеэ ойлголсонгүйгөөр, дэмжэлсэнгүйгөөр хүдэлхэдэ малай үүлтэр хэзээ һайжархаб даа. Эндэ хонишодой дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагдаха, шанга хиналта табигдаха ушартай ха.

Хонин ажалда эгээн шухалань гэхэдэ, һүрэгөө һайнаар адуулха хэрэгтэй. Илангаяа зунай хүхэ ногооной үедэ үглөөнэй гурбан часһаа үдэшын харанхы болотор бэлшээхэ шухала. Ногооной хүхэ байхада таргалһан хонидой тамир бэлэхэнээр алдагдадаггүй юм. Теэд энээндэ олохон хонишод анхардаггүй байна. Зундаа наранай гарашаһан хойно һүрэгөө бэлшээридэ туужа ябагшад али олон дайралдадаг. Эдэ хонидой бэлшээридээ хүрэтэрнь халуун боложо, тэдэнь хургашадаг. Энэ ушарта добо дээгүүр, үндэр, һэбшээтэй газараар бэлшээхэ гэжэ оролдодоггүй. Хонидойнгоо гүйлдэнгүй, бөөгнэрөөд лэ байһаниинь зохидшоожо һуудаг зон байдаг. Энэ хадаа мэргэжэлтэй хонишод һүрэгөө өөһэдөө адуулхаһаа залхуураад, элдэб шалтаг оложо, энэ хүдэлмэридэ үхибүүдээ гү, али шадабари багатай хүнүүдые ябуулдаг баримтануудай бии байһанһаа болоно ха юм. Одоол эндэ алдуу хэгдэнэ гээшэ. Зунай ногоон дээрэ хонндоо би өөрөө гү, али Виктор нүхэрни адуулдаг. Нара гараха үедэ һүрэгөө холынгоо бэлшээридэ хүргөөд байдагбди.

Эндэ үшөө нэгэ асуудалда тогтохо хүсэлтэйб. Юуб гэхэдэ, бидэ хонишодой жэлэй дүрбэн сагта оролдожо ургуулһан ноохон даншье хайша хэрэгээр, һаланаар хиргагдажа абтана гэжэ бодогшоб. Хайшашадаар шадабари багатай, ехэнхидээ һургуулиин үхибүүд табигдажа, дабхар хайшалжа ноохо гутаахаһаа гадна, хонидой бэе гэмтээдэг, шархатуулдаг муутай. Тиимэ хонид зундаа үтэндэ барюулжа муудадаг байна. Мүн хонидой толгойн, хүлнүүдэй ноохон хүсэд абтадаггүй, нилээд ехэ ноохон үлэшэдэг. Юрэдөө, минии һанахада, арбаад үдэрэй туршада шадабаритай бэрхэ хүнүүдые энэ хүдэлмэридэ табиха арга ажахы бүхэндэ бии гээшэ. Хонидой ноохые саг соонь, һайн шанартайгаар хайшалхада, ямар ехэ аша үрэтэйб гэжэ Дашанима Буодиевич Сундуевай жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана. Тэрэ хажуудаа 3—4 бэрхэ хайшашадые абаад, хонидоо өөрөө отара дээрээ хоёр үдэрэй туршада хиргажа дүүргэдэг заншалтай. Тиимэл хадаа тэрэ жэлдээ хонин бүриһөө 6—7 килограмм һайн шанартай ноохо абажа шадана бшуу.

Тэрэшэлэн эхэһээ һалгаагдаһан хурьгадые зүбөөр, һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, бэлшээхэ асуудалые шиидхэхэ саг ерээ. Хонишодой үнтан хэбтэнгүй тэнжээһэн хурьгад муу гарта орожо, зундаа, намартаа өөдэлэнгүй гаража, үбэлжэлгэдэ ороһоор лэ гарзалжа захалдаг байна. Эхэһээ һалгаагдаһан эрэ хурьгадые түргэн зуура шахан таргалуулжа, тэрэ жэлдэнь гүрэндэ тушаахада яахаб. Юрэдөө арга боломжонууд бии, тэрэниие хэрэглэхэл хэрэгтэй.

Залуушуулые хонин ажалда олоор хабаадуулха гээшэ баһал шухала хэрэг болонхой. Энэ зорилгоор холбоо отарануудые, комплекснуудые түхеэржэ, тэндэ зохид һайн гэрнүүдые ба бани барихa, тэндэ ажалладаг залуушуулда сүлөө сагаа хүхюунээр үнгэргэхэ арга олгохо тухай бодомжолхо, бодото хэмжээ абаха байна.

Иигэжэ хонин ажалайнгаа ехэ арга нөөсые дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоёл гэжэ нүхэдтөө хандаха байнаб. Энэмнай партиин XXVI съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэнэрэй хубита болохо бшуу.

О. САНГАДИЕВА,
Социалис Ажалай Герой КПСС-эй XXVI съездын делегат, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Совет орон дотор

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

АЛМА-АТА. Республикын бүхы ажахынуудта дүүрэһэн тариашадай бүгэдэ ниитын һуралсалай курсануудта ороохо тариа ехээр ургуулжа хуряадаг эрхим түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалһан байна. Хүдөөгэй 40 мянга гаран ажалшад мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Газарай хүрьһэ һайнаар элдүүрилхэ гүримые хэрэглэдэг ажахынуудай полевой станууд, машинын хашаанууд эдэнэй аудиторинууд болоһон байха юм.

Хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ бии байгаа бүхы һайн юумэе халан абалсажа, социалис мүрысөөндэ хабаадагшад хамтараа дутуу дундануудаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлээ, эдэниие усадхаха харгы замуудые хараалаа. Эрдэмтэдэй дурадхалнуудые наринаар сахилгада гол анхаралаа хандуулба.

Байгша ондо республика дотор 25 миллионһоо бага бэшэ гектар дээрэ ороохото ургамалнууд таригдаха. Урда областьнуудай ажахынууд хабарай тарилгаяа захалба.

ШЭГНҮҮРЫЕНЬ ЕХЭЭР НЭМЭЭНЭ

БАКУ. Социалис Ажалай Герой С. Мамунцын хүтэлбэрилдэг Мардакертскэ районой виноград тарижа ургуулдаг XXII партсъездын нэрэмжэтэ совхозой малшад Хадата Карабахта эрэ буруунуудые шахан таргалуулхадаа, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммаар нэмээнэ.

Совхозой мэргэжэлтэдэй зохёоһон технологёор ферма дээрэ үхэр малые үдэртөө дүрбэ дахин хооялуулна. Тиихэдээ рационииень ходо хубилгажа байдаг. Мүнөө центнер мяха абахын тула табан жэлэй урда тээхиһээ хоёр дахин бага ажал, зөөри гаргашалагдадаг байна.

Үнгэрһэн табан жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар жэл бүхэндэ шагнагдаһан совхоз жэлэй эхинһээ хойшо мяха гүрэндэ худалдаха дүрбэ һарынгаа даабариие дүүргэ. Мал бүхэн дунда зэргээр 450 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдаба.

Совхозой түрүү дүй дүршэл Хадата Карабахай ажахынуудта үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна.

БАЯН УРГАСЫН ПОЛИИН «НЮУСАНУУД»

ДОНЕЦК. Областиин 5 миллион хүн зониие эртын хартаабхаар һайса хангаха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэһэн Донецкын тариашад шэнэ, бүри үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табижа байна. Мүнөө эндэ энэ ургамал тарижа захалба. 8 мянга шахуу гектар дээрэ хартаабха һуулгагдаха юм. Оньһожоруулагдамал звенонууд «приекульский ранний», «фаленский», «гатчинский» болон бусад сортын хартаабха тарина.

Үндэр баян ургасын үндэһэ һуури бүри намарһаа табигдаа һэн. Хартаабхын таригдаха гектар бүхэндэ 50 гаран тонно нютагай үтэгжүүлгэнүүдые, 3 центнер туки оруулһан байгаа. Олохон тусхай шэглэлтэй совхозуудта гектар бүхэндэ 100 тонно хүрэтэр наг шэбхэ гаргагдаа. Эртын сортын хартаабха хуряажа абахын тула намар байхада буураздаа гаргаа һэн.

Таарамжагүй сагай уларилда, ган гасуур жэлнүүдтэ хартаабхынгаа бүхы полинуудые уһалһанай ашаар үндэр баян ургаса хүряажа абадаг. Северскэ Донец-Донбасс гэжэ канал, талын наринхан гол горходһоо уһалуури хэгдэдэг юм.

Байгша ондо түрүү ажахынууд гектар бүриһөө 170 центнер эртын хартаабха хуряажа абахые шиидэнхэй.

ПОДРЯД—АМЖАЛТЫНЬ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

ФРУНЗЕ. Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдажа, «Киргизсельхозтомаш» нэгэдэлэй коллектив мүнөөнэй техникэ ехээр бүтээнэ. Казахстанай тариашадта зорюулагдажа, К-700 түхэлэй прицепэтэ тракторнуудта шагтагалагдаха ехэ ашаа тээдэг прицепүүдэй эшелон даабариһаа гадуур эльгээгдэһэн байна. Энэ жэлдэ Киргизэй машина бүтээгшэд иимэ продукци гаргалгаа хоёр дахин үргэдхэхэ юм. Мүнөө заводой линиинүүдһээ үдэр бүри даабариһаа гадуур нэгэ прицеп гаргагдана. Үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулһанай, бригадна арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ ургалта түйлагдаа.

Нэгэдэлдэ бүхы хүдэлмэреэ эхинһээнь эсэс хүрэтэр бэелүүлдэг 200 гаран бригада байгуулагдаа. Үйлэдбэриин бүхы участогуудта ажахын тоосоогоор ажалаа эмхидхэхэ арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байхай. Энээнэй ашаар машина бүтээгшэд оньһон техникэ бүтээлгые түргэдхэжэ, [illegible] продукци — К-701 түхэлэй тракторнуудай прицепүүд [illegible] тээхэ арга олгобо.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ предприяти [illegible] мянган прицеп бүтээн гаргадаг болохо байна.

(ТАСС)

ЛИТВАГАЙ ССР. Республикын Наукануудай академиин харьяата Химиин ба химическэ технологиин институтда хэгдэдэг эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэринүүд хойт, ойгуур суурхажа эхилһээр үнинэй юм. Гальваническа аргаар элдэб түмэрые никелеэр ба зэдээр хушаха шэнэ технологи эндэ зохёогдоо. Тиигэжэ газаа түхэлһөө ялардаг байдаг элдэб хушалтатай, жэшээлхэдэ, автомобиль бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ материалнууд абтаха болоно гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лаборантка Т. Дудойч шэнэ аргаар хушагдаһан зүйлнүүдые харуулна.

ТАСС-ай фотохроника.

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

ҺААЛИШАН

Далахай тосхоной түбһөө сэхэ хойшоо нэгэ модо болохо зайтай газарта Хойто-Хабарзаанай һү һаалиин фермэ оршодог. Энэ фермэ дээрэ табан һаалишад, фермые даагша, тугалшад болон үхэршэн хамта дээрээ арбаад хүн хүдэлдэг. Хойто-Хабарзаанай фермын коллектив совхоз, район дотороо муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйладаг, түрүү зэргэдэ ябадаг алдартай. Эндэ наһатайшуулай ажал хэрэгүүдые ульһа залитайгаар халан абаһан залуушуул олон юм. Тиимэһээл хүбүүд, басагадай хүхюун зугаа, хонгёо энеэдэн зэдэлжэ, залуу үетэнэй абьяастайгаар ажаллажа, урматай зоригтой ябаһые гэршэлнэ.

Гэбэшье би энэ фермын эгээл үнинэй, дүршэлтэй һаалишан Полина Батуевна Шагдурова тухай хөөрэхэ хүсэлтэйб. Энэ хүниие бүри бага наһанһаа һайн мэдэхэб. Жараад онуудай үеэр эжытэймни хамта энэл фермэдэ ажалладаг, «Пана эзы» гэжэ бидэнэй, үхибүүдэй дунда хүндэлүүлдэг, урин налгай тула зүрхэ сэдьхэлыемнай ехэл татагша бэлэй. Зунай нарата дулаан үдэрнүүдые, үбэлэй ута үдэшэнүүдые бидэнэр хододоо Полина Батуевнагай үхибүүдтэй суг гэртэнь наадажа сёгаа үнгэргэгшэ һэмди.

Һаяхана Хойто-Хабарзаанай фермэ ошожо ябахадаа, эдэ бүгэдые һанаандаа оруулан, бага балшар наһандаа айлшалһан мэтэ һаруул гунигта абтан, тэрэ үеын ажабайдал тухай бодолгото болоо бэлэйб.

Сэдьхэлдэмни мартагдашагүйгөөр хадуугдан үлэһэн танил газарнуудаараа үнгэрэн, фермэ хүрэжэ ерэхэдэмни, газаагуурнь бишыхан үхибүүд шаг шууяа табилдан, хүхюугээр наадана. Эгээл наада захын гэрэй үүдэ татан ороходом, арба гаран жэлэй саана мэтээр энхэргэн зангаараа Полина Батуевна уриханаар минэһэн угтабал даа.

Полина Батуевна Хойто-Хабарзаанай фермэдэ хорёод жэлэй туршада һаалишанаар ажаллана. Үбэл, зунгүй, нара, һалхиндашье, хура бороотойдошье даалгагдаһан хорёод үнеэдһээ һааһан һүыень хамталаа һаа, хай, ямар нэгэн сөөрэм, нууртай сасуулалтай хаш даа. Иимэ олон жэлдэ нэгэл ажалдаа хүдэлжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоһон, үнеэн бүхэнэй ашаг шэмэ, һаам тухай мэдэхэһээ гадна, үнеэн гээшэмнай өөрын абари зантай амитан гэжэ тон зүб тоолодог. Зарим үнеэд, жэшээлхэдэ, Малаадай ээндээ тон мээхэй, нюрган дээгүүрээ эльбүүлхэ дуратай, харин Эреэгшэн иимэ энхэрэлдэ огто дурагүй байха юм. Солгёон, дошхон, муу зантай заримыень уяха, хүлыень хабидажа һааха ушар гарадаг. Зунай халуунай хаһада, һоно боргооһоной хүдэлхэ үедэ үнеэдые һааха гээшэ яһала бэрхэтэйл ааб даа.

Теэд Полина Батуевна энэ хүндэ хүшэр ажалһаа нэгэтэшье сухарьягүй, өөрынгөө оролдолгоор ,хүсэ шадалаар урагшаа хамсыгаа шуугаад лэ дабшаһан байха юм. Үнэн зүрхэнһөө дурлаһан ажалаа хэжэ, амжалтаар сэдьхэлээ ханаан ябаха гээшэ ажалша хүнэй ёһотойл зол жаргал болонол. Гэбэшье иимэ хүнүүд һайн үрэ дүнгөөр сэдьхэлээ баясуулаад байдаггүй, мүн олоной хэрэгэй урагшатай байхын түлөө, продукциин шанарай түлөө оролдодог гээшэ. П. Б. Шагдурова эгээл иимэ хүнүүдэй тоодо оролсодог. Аяар холын 1958 ондо ажалайнгаа намтар эхилхэтээ сасуу, тэрэ бусадай түлөө, һаалишадай харюусалгаяа мэдэржэ хүдэлдэг байхынь түлөө оролдодог һэн. Нютагайнгаа олон фермэнүүдтэ—Зуһаланай, Зүүн-Хабарзаанай, Ехэ-Дабаанай болон Хойто-Хабарзаанай — һаалишанаар мүн саг зууре хонишенооршье хүдэлхэ зуураа, бүхы коллективэй ажал хэрэгүүд тушаа һанаагаа зободог байһанаа гэршэлээ. Аяг зангаараашье налархай, хүн зонтой ниилэсэтэй энэ эхэнэрэй олоной дунда хүндэтэй, түрүү зэргэдэ ябалсаһаниинь гайхалгүй ааб даа.

...Энэ һаалишанай фермэ дээрээ ажаллажа байха үедөө тухашаржа гү, али сүхэржэ байхыень нэгэтэшье обёорхогүйт. Үлүү үгэ дуугүй, номгон даруухан зантай Полина Батуевна энэ үдэшэшье ажалдаа гарадаг хэмдээ гаража, өөртөө даалгагдаһан хорин хоёр үнеэдээ байра байрадань оруулжа уяад, үдэр худхажа бэлдэһэн тэжээлээ хүнэгүүд соо хубаарилан хэжэ тараагаад, һү һаалияа эхилбэ.

Набтаршаг бэетэй аад, солбон шуран хүдэлсэтэй, хэжэ байһан юумэеэ саб байса бүтээдэг һаалишаниие саг үргэлжэ харажал, һайхашаажал байһайб гэмээр. Өөрынгөө үнеэдые оруулха, һааха зуураа, хажуудаа хүдэлжэ байһан залуу һаалишан басаганда туһалалсана, захяа заабаришье үгэнэ. Иимэ урагшаа һанаатай хүнтэй хамта ажаллаха хэншье дуратай байдаг ха юм даа. Эгээл энэ үедэ Барадий Мунгоновой «Баян ургаса» гэһэн ном соогоо «Даруухан зантай Далахайн басаган» гэжэ Шагдурова Пана тухай очерк бэшэжэ толилуулһыень гэнтэ ухаандаа оруулаа бэлэйб...

П. Б. Шагдурова 1965 онһоо партиин гэшүүн юм. Абаһан уялга даабарияа жэншэдгүй дүүргэдэг. Коммунис партиин XXVI съездые ёһотойл ажалай бэлэгээр угтаһан, съездын шиидхэбэринүүдые нүхэдтэйгөө суг зүбшэн хэлсэһэн, саашанхи хараа зорилгонуудаа тодорхойлһон байна.

Х. ДОРЖИЕВА,
БГПИ-гэй 345-дахи группын студентка.

Варвара Лукиничка Павлова Варвара Филипповна Слепнева хоер Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо малшадаар үшөө эдир залуу наһанһаа хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Дүй дүршэлтэй эдэ нүхэднай мүнөө 120 толгой тугал һайнаар харууһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Л. Павлова, В. Ф. Слепнева.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ГУРБАН МЯНГАТАН МҮРЫСЭНЭ

Кабанскын районой «Байкальские огни» газетын редакциин үүсхэлээр гурбан мянгатанай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн зургаадахи жэлээ үргэлжэлжэ байна. Энэ мүрысөөндэ эрхимлэгшэд гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө жэлдээ гурбан мянган килограмм һү һаагшад редакциин тусхай кубогта хүртэдэг заншалтай.

Һаяхан газетын редакцида түрүү һаалишадай заншалта уулзалга үнгэргэгдэжэ, Кабанскын шубуунай фабрикын Колесовскын хоёрдохи фермын һаалишан Евгения Петровна Перевозниковада дамжуулгын кубок барюулагдаа. Энэ нүхэрнай нёдондо үнеэн бүриһөө 4006 килограмм һү һааһан байха юм.

Уулзалгада хабаадалсагшад мүрысөөгөө саашань үргэлжэлүүлхээр шиидээ. Социалис мүрысөөнэй шэнэ гүримаар редакциин кубок жэлэй туршада һара бүхэндэ түрүү һаалишадта дамжуулан барюулагдаха байна. Удаань жэлэй дүнгөөр эрхимлэһэн һаалишанда энэ кубогынь дурасхаалай болгогдон үгтэхэ юм. Тиихэдэ ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3000 бэшэ харин 3250 килограммһаа бага бэшэ һү һааһан һаалишад уулзалгада хабаадалсаха байна. Эндэ жэлэй дүнгөөр үнеэн бүриһөө 4 мянган килограмм һү һааһан һаалишад мүрысөөндэ илаһанда тоологдожо, дурасхаалай кубогта хүртэхэ болоно. Залуу һаалишадта ВЛКСМ-эй райком баһал өөрын кубок бии болгобо. Энэ кубогта залуушуулай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэһэн һаалишад хүртэхэ байна.

Энэ жэлэй түрүүшын һарын дүнгөөр Кабанскын шубуунай фабрикын һаалишан Елена Задубина эрхимлэжэ, редакциин болон ВЛКСМ-эй райкомой кубогуудта хүртэһэн юм. Удаадахи һарадань Е. П. Перевозникова дахяад шалгаржа, шагналаа бусаагаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ һаалишадай мүрысөөн улам эршэдээ, ажалай тэмсэлдэ хабаадалсагшадшье нилээд олошороо. Тодорхойлбол, мүнөө район дотор 110 һаалишан абаһан социалис уялгаяа һара бүри үлүүлнэ. Манай районой һаалишад байгша ондо һү һаажа, гүрэндэ тушааха түсэбөө заабол болзорһоо уридшалан дүүргэхээр ажаллана.

А. ХАЛТУЕВ.

МЕЛИОРАЦИ БА УРГАСА

УҺАЛХАДАЛ ҮРЭТЭЙ

Үнгэрһэн жэлнүүдэй ган гасуур бидэндэ гансашье бэрхэшээл ушаруулаа бэшэ, мүн горитой һургаал үгэһэн байна. Тодорхойлбол, манай ажахы саашадаа ороохо тариа, тэжээлэй ургамалнуудые болон үбһэ ногоо элбэгээр хурадаг болохын тула уһалагдадаг газараа заабол үргэлжэхэ болонобди. Жэл бүри тогтууритай баян ургаса хуряаха гэбэл, бии байгаа хуушанайнгаа уһалууриин системэнүүдые шэнэдхэн һэльбэхэһээ гадна, мүнөөнэй инженерно эрилтэдэ хүрэмэ түхеэрэлгэнүүдые шэнээр барижа ашаглаха байһамнай элитэ. Мүн бүлүүр станцинууд болон уһа сасадаг элдэб түхэлэй машинануудые ашаглаха хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулаагүйдэ аргагүй болонхой.

Хэрбээ уһалууриин инженерно түхеэрэлгэ шэнээр барихада гаргашалагдаха туйлай ехэ мүнгэ зөөриин даб дээрэ үгы байбал, уһалууриингаа хуушанай системэнүүдые, бүлүүр станцинууд болон уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдээ ашагтайгаар хэрэглэхэ эрилтэ бидэнэй урда табигдана.

Манай ажахыда уһалууриин хоёр системэ бии юм. Берёзовскын, Буйскын эдэ түхеэрэлгэнүүдһээ ехэнхи сабшаламнай уһалагдадаг. Тиихэдэ тарилгымнай зарим хубинь Шэбэртын уһалууриин һубаг, ханаабуудаар ундалуулагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ М. Р. Паньковой эрхилдэг нэгэдэхи отделениин хахалагдаһан газар болон сабшалан түлэг дундаа ундалуулагдажа байнхай. Газар уһалхаар эмхидхэгдэһэн тусхай звенодо И. Ф. Паньков, А. Ф. Паньков, И. П. Быков, В. М. Палышин, А. А. Слепцев, В. А. Паньков гэгшэд таһалгаряагүй ажаллана. Нёдонло тус коллектив тэжээлэй ургамалнуудай таригдаһан полиие хоёр дахин һайнаар уһалжа шадаһан юм. Тиигэжэ 38 гектарта нэмжыһэн кукурузын плантациһаа бүхыдөө 6672 центнер ургаса хуряажа абаһан байна. Мүн уһалагдадаг 131 гектарһаа гектарай 151 центнер кукурузын ногоон эшэ набша суглуулагдаа бэлэй. Тиихэдэ ундалуулагдаагүй газарһаа гектарай оройдоол 81,3 центнер ургаса абтаа һэн.

Тодорхойлбол И. Ф. Паньковой хүтэлбэрилдэг тус звено 387 гектарай поли бураздаагаар уһалаа гэхэ гү, али хүн бүхэниинь халаан соогоо түсэбэй ёһоор 0,85 гектар газар ундалуулха байбал, 2,32 гектар тарилгын газар уһалһан байна.

Тэрэшэлэн совхоздомнай дүршэлтэй бэрхэ луговодууд захаһаа олошоронхой. Жэшээлбэл, коммунист, ажалай ветеран В. А. Паньков даажа абаһан 55 гектарһаа гектарай 20,1 центнер үбһэ хуряажа һурилһэн байна. Энэнь совхоз дотор суглуулагдаһан ургасын дунда зэргын хэмжээнһээ гектарай 9,4 центнерээр дээгүүр гээшэ.

Тиихэдэ ажахымнай газар уһалагшадай дунда мэргэжэл шадабаритай, дүй дүршэлтэй гэхэ гү, али ажалдаа онсо шалгардаг эрхимлэгшэд захаһаа олон юм. Тодорхойлон нэрлэбэл, пенсионернүүд Ф. Л. Зоркольцев, В. Ф. Литвинцев, бүлүүр станциин машинистнууд В. И. Зоркольцев, В. Н. Васильев, В. П. Бурцев, В. Н. Губенин, И. Д. Борисов болон бусад газараа һайнаар уһалхын түлөө онсо оролдолго гаргадаг байна.

Хахалагдадаг газар, сабшалан уһалха хүдэлмэри хаа хаанагүй жэгдэ һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Жэшээлбэл, В. Л. Тетеринэй хүтэлбэрилдэг хоёрдохи отделениндэ хахалагдаһан газар уһалха хүдэлмэри хангалтагүй ябуулагдана. Эндэ ажалынь муугаар эмхидхэгдэхэһээ гадна, Буйска уһалууриин гидро-түхеэрэлгэнь техническэ талаараа хуушаржа муудаанхай юм. Тиимэһээ ханаабуудаар урадхуулагдаһан уһаниинь һайнаар поли дээгүүр тараагданагүй.

Бэшүүрэй уһалууриин системэнүүдэй управлени дурсагдагша гидро-түхеэрэлгэ заһабарилжа, ханаабуудыень сэбэрлэхэ уялгатай юм. Теэд энэ хүдэлмэреэ саг болзортонь һайн шанартайгаар ябуулнагүй. Тодорхойлон хэлэбэл, бүхыдөө 2,2 мянган түхэригэй үнэ сэнтэй Буйска уһалууриин энэ системэ гурбан жэлэй саада тээ УОС-ой инженернүүдэй зохёоһон проектээр баригдаһан юм. Теэд нёдондо хабартаа олонхи хаалта, боолтонь хуушаржа унашоо. Энэ гидро-түхеэрэлгын техническэ харууһа хэхэ уялгатай Бэшүүрэй УОС хаалта, боолтонуудыень шэнэдхэн һэльбэхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые үшөөл абаадүй байһаар. Иигээд ерэхэдээ, хабартаа бидэ горитой ехэ газар уһалжа үрдингүй, амидаралта уһаяа миил алдахамнай гээшэ.

Нёдондо Заганай-Адагай һубаг, ханаабуудые саг болзортонь сэбэрлээгүй байһандань 20 гектар сабшалан уһалагдангүй үлэшөө бэлэй. Иигэжэ ажахымнай адагынь 250 центнер үбһөө алдаһан байна. Тиимэһээ Бэшүүрэй уһалууриин системэнүүдэй управлени хабарай хүдэлмэриин эхилтэр түхеэрэлгэнүүдээ дары заһабарилжа дүүргээд, һубаг, ханаабуудаа һайнаар сэбэрлэжэ үрдиһэй гэжэ найданабди.

Мүнөө совхоздомнай бүхыдөө 6500 гектар эдлүүриин газар бии юм. Энэнь гол түлэб Хёлго мүрэнэй, Буй голой эрье зүбшан нэмжыһэн газар [illegible] гээшэ. Хэрбээ [illegible] мүрэнэй эрьеэр зүбшан [illegible] жыһэн газараа бүлүүр [illegible] цаар хэдэн дахин һайн [illegible] нартайгаар ундалуулбал, [illegible] мэтэй тэжээл, үбһэн, [illegible] тойгоор үйлэдбэрилэхэ [illegible] байгаа. Теэд манай эндэ [illegible] сабшалангай нюруу [illegible] бэшэ, хонхортой, гүбээтэй юм. Тиимэһээ һайнаар [illegible] дэ уһалхын аргагүй [illegible] Мүн бүлүүр станцяар [illegible] һан уһамнай тэрэ [illegible] нуурта гү, али һөөргөө [illegible] мүрэндөө урдажа [illegible] Энээниие харaада [illegible] бидэ байгша онһоо эхи[illegible] дурсагдагша сабшалан [illegible] уһалхадаа, бүлүүр стан[illegible] гадна, уһа сасадаг ДДН-[illegible] түхэлэй түхеэрэлгэ худал[illegible] сэхэмнай. Эндэ бэрх[illegible] нүүд яһала ушархал [illegible] Нэн түрүүлэн табан [illegible] трактор хэрэгтэй болохо. [illegible] гээд лэ ажалай гаргаша 25—35 процентээр дээшэлхэ [illegible] шэ.

Иимэ ехэ гаргаша [illegible] тула бидэ сабшалан [illegible] гүйхэнөөр һубагуудые [illegible] таха гэжэ шиидээбди. һуб[illegible] гуудые малтажа тата[illegible] уһан тарасатай байхаһаа [illegible] на, хонхор соо суглар[illegible] газартаа жэгдэ шэнгээ [illegible] на. Теэд энэ хүдэлмэри[illegible] УОС-ой мэргэжэлтэдэй [illegible] ламжагүйгөөр ябуулхын [illegible] гагүй.

Уһан —ургасын эгээл [illegible] рүүшын хани мүн. Тиим[illegible] манай ажахын луговод[illegible] механизаторнууд мүнөө [illegible] рамаа зүбөөр хэрэглэжэ, [illegible] зараа һайнаар ундалуу[illegible] түлөө горитой оролдо[illegible] гаргана. Тэрэгүйдэ арга[illegible] Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн [illegible] нүүдэй ган гасуурай [illegible] шээл манда ёһотойл заа[illegible] ри үгөө ха юм. Энээн[illegible] тобшолол хээгүйдөө арга[illegible] гээшэ.

В. АСТРИХИНСКИЙ,
Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

(... 1-дэхи нюурта).

СССР-эй Верховно Со... палатануудай саг ...жын комиссинуудай, ...тадуудай олон дурад... ...нууд болон ажаглалта... СССР-эй Верховно Со... дүрбэдэхи сессиин ...дээр правительствын ба... абаһан шиндхэбэри... дотор хараада абтаһан ... Индустриин гол һал...нуудай хүдэлмэри һай...руулха, ажахын хүтэлбэ... гурим һайжаруулха, ... ажахын зарим һал...нуудай ажал ябуулгын ...гдалнуудые усадхаха ...ар хэмжээ ябуулганууд ...алагданхай.

... сагта 1981—1985 ... турша тумэр за... транспортын хүдэлмэри ...аруулха ба бүхыдэнь ...хээ талаар хэмжээнүүд ..., түлишын ба элшэ хү... нөөсэнүүдые ашатай ...ар хэрэглэхэ гол шэг...нүүд ба хэмжээнүүд ту..., үйлэдбэриин ашаг үрэ ...лүүлхэ ба хара түмэр... хэгдэдэг түмэр продук... ашаглаха хэмжээнүүд ..., мүн бусад асуудал...аар КПСС-эй ЦК-гай, ...-эй Министрнүүдэй Со... тогтоолнууд абтаһан ...

Социальна программые ...гдэ, хүн зониие эдеэ ... болон арадай хэрэг... бусад эд бараагаар бү... һайнаар хангалгада онсо ...рал хандуулагдана. Хү... ажахын продукци үйлэд...лгые, бэлэдхэлгые тү..., экономическа та... урмашуулха хэрэг һай...руулха, эрхэтэдэй туһал... хубиин ажахыда хү... ажахын продуктнуудые ... ехээр үйлэдбэрилдэг ..., хүн зониие социаль... талаар хангалгые саа ша... һайжаруулха, үхибүү...бүлэнүүдтэ гүрэнэй зүг... үгтэдэг туһаламжые бү... болгохо талаар хэм... ябуулганууд зохёогдо... бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бү... асуудалнуудаар ЦК-гай, ...тельствын тусхай шинд...нууд абтанхай.

СССР-эй Верховно Сове... комиссинуудай, депута... оруулһан дурадхал... ба ажаглалтанууд ...—1985 онуудта, мүн ... он хүрэтэрхи үедэ ...-эй Экономическа ба ...альна хүгжэлтын гол ...лнүүд дотор тодорхой...онииинь мэдээжэ. Мүн ... жэлэй түсэбүүд соо ...лагдаха.

... СССР-эй Министр... Совет, Министерствэ... болон зургаанууд, ажа... органууд 1981 оной — ... шэнэ табан жэлэй ...шын жэлэй түсэбые ... дүүргэхэ хэрэг хан... тула гол анхаралаа ...

... асуудалаар Л. И. ... иигэжэ үгэ хэлээ: ...лэй жэлнүүдэй үедэ ...-эй Верховно Соведэй ...лнуудые дүүргэхэ, па... комиссинуудай, ... депутадуудай дурад...нуудые бэелүүлхэ талаар ...-эй Министрнүүдэй Со... зүгһөө ямар хэмжээ... абтажа байнаб гэжэ ... саг соонь тоосооень ... байнабди. Энэ ... шэнэ юумэн болоно. ... ашаар социалис демократиин бэелэл бүри тодорхой, ашагтай болонхой.

Мүнөө энэшье ушарта депутадуудай зүбшэл болон ажаглалтануудта СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүри ехэ анхаралтайгаар хандаа гэжэ нүхэр Н. А. Тихоновэй мэдээсэлһээ тобшолол хэжэ болоно. Съездын урда тээхи оршон байдалда хүдэлһэн СССР-эй Верховно Соведэй һүүлшын сессиин материалнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тиимэһээ энэ тон һайн байна. Сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, депутадууд гансашье энэ жэл тухай бэшэ, харин бүхы табан жэлэй һайн дабшаса тухай оролдожо, арадай ажахын ехэ удха шанартай дурадхалнуудые оруулаа һэн.

Комиссинуудта хэгдэдэг түсэблэлгын материалнуудан шэнжэлэл бүри гүнзэгы болонхой гэжэ хангаар тэмдэглэжэ болоно. Эндэ бүри ехэ эшэ үндэһэ баримталагдаһан зүбшэлэлнүүд зохёогдодог болоһоноороо илгарна. Энэ ушар хадаа засагай дээдэ органай зүгһөө хиналтын бүри һайн болоһониие харуулна. Иимэ хиналта болбол тоосоото органуудай хүдэлмэриие һайнаар шэглүүлхэ, ажахые эрхилхэ гурим һайжаруулха арга СССР-эй Верховно Соведтэ олгоно. Энэ хадаа съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, гүрэнэй ажабайдалай ниитэ дабшасые дээшэлүүлгэдэ багагүй туһална. Тиимэ дээрэһээ манай Конституциин дүримүүд бодото байдалаар амжалтатайгаар шалгагдажа, үнэн байдалай удхаар нэбтэрнэ гээшэ.

Палатануудай комиссинуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, министерствэнүүд болон зургаануудһаа аотаһан материалнууд дотор байдал һайжаруулха гэһэн юрэнхы үгэнүүдэй хэлэгдэһэниинь гэмшэлтэй. Энэ хадаа маниие хангажа шадахагүй байна. Депутадуудай дурадхалнуудай юрэ ойлгогдохоһоо гадна, мүн бодото хэрэгээр баталагдажа оайхань шухала.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет манай энэ ажаглалтые хараадаа абаха бээ гэжэ һананаб. Түлөөлэлгэтэ органуудай дурадхалнууд тушаа министерствэнүүд болон зургаанууд, республикануудай правительствануудай зохёоһон хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтэ тухай тэрэ саашадаашье оролдожо байха зэргэтэй. Гэхэтэй хамта палатануудай саг үргэлжын комиссинуудшье хиналтаяа һуларуулха ёһогүй.

Бүхы энэ хүдэлмэриин саашадаа ехэ удха шанартай байһаниинь эли гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэри хадаа нэн түрүүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй проектые эгээн ехээр баяжуулха, общественн, манай совет хүнүүдэй эрилтэнүүдые хараадуулан, энэ документые һайжаруулгада туһалха байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет, министерствэнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүд болон зургаанууд союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай дурадхалнууд болон ажаглалтануудые бэелүүлхэ талаар абтаһан хэмжээ ябуулгануудые дүүргэжэ байна гээд энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум абаһан тогтоол дотороо тэмдэглээ.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай оруулһан дурадхалнууд болон ажаглалтануудые бэелүүлхэ талаар зохёогдоһон хэмжээ ябуулгануудые дүүргэхыень СССР-эй министерствэнүүдые, гүрэнэй комитедүүдые болон зургаануудые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведые Президиум уялгалаа. Тиихэдээ XXVI съездэдэ хэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор табигдаһан зорилгонуудые хүтэлбэри болгохо хэрэгтэй.

Һүүлээрнь Президиумэй заседани дээрэ хүн зониие худалдаа наймаанай талаар хангалгые һайжаруулха тушаа СССР-эй худалдаа наймаанай министерствын, Центросоюзай хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар СССР-эй худалдаа наймаанай министр **А. И. Струев,** Центросоюзай правлениин түрүүлэгшэ **А. А. Смирнов,** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй арадай хэрэглэлэй эд бараанай, худалдаа наймаанай комиссиин гэшүүн **Н. Ф. Аксенов,** СССР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ **А. М. Школьников,** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **И. И. Бодюл** үгэ хэлээ. КПСС-эй шиидхэбэринүүдые бэелүүлһэнэй, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэһэнэй ашаар үнгэрһэн табан жэлэй туршада арадай хэрэглэлэй хэдэ хэдэн эд бараан бүри ехээр үйлэдбэрилэгдөө, хүн зондо худалдагдаа. Энэ хадаа совет арадай ажаһуудал саашаданьһайжаруулха хэрэгтэ шухала удха шанартай байгаа. Энэ үеын туршада гүрэнэй болон кооперациин худалдаа наймаанай эд бараанай рознично эрьесэ 25 процентээр ургаа. Худалдаа наймаа эмхидхэлгын шэнэ онол арганууд нэбтэрүүлэгдээ, тэрэнэй материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдээ, худалдаа наймаанай предприятинуудай тоо олошороо.

Гэхэ зуура СССР-эй худалдаа наймаанай министерствын, Центросоюзай, тэдэнэй органуудай хүдэлмэридэ горитойхон дутагдалнууд бии. Хүн зониие худалдаа наймаагаар хангалгын хэмжээн хадаа хүнүүдэй ургаһан эрилтэнүүдые, энэ талаар парти болон гүрэнэй табиһан зорилгонуудые хангаһагүй. Худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд хүн зониие түрүүшын хэрэглэлэй эд бараагаар хангалгые таһалдуулна. Промышленностиин хүсэд хүрэхөөр бүтээн гаргаһан, бааза болон складуудта байһан түрүүшын хэрэглэлэй эд бараагаар хүн зониие хангаха хэрэг таһалдуулна. Эрилтэ, сагай байдал болон бусад эрхэ нүхэсэлнүүдһээ дулдыдуулан, эд бараанай нөөсэ хубаарилха ябадал һулаар бэелүүлэгдэнэ.

Хүн зониие арадай хэрэглэлэй эд бараагаар бүри һайнаар хангаха асуудал манай партиин экономическа политикада нэн түрүүнэй һуури эзэлдэг юм гэжэ заседани дээрэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. В. Кузнецов** тэмдэглээ. Энэ хэрэгтэ худалдаа наймаан, эд хэрэглэгшэдэй коопераци, ниитын эдеэ хоол шухала үүргэ дүүргэнэ. Имагтал тиимэ дээрэһээ мүнөө тэдэнэй хүдэлмэриие эрилтэ ехэтэйгээр, партиина ёһоор сэгнэхэ шухала. Һайн тээшээ тодорхой хубилалтын байгаашье һаань, городто мүн хүдөө нютагта худалдаа наймаанай хангалгын хэмжээе ханамжатай гэжэ мэдэрхын аргагүй. Худалдан абагшадые хангалгын культура удаанаар һайжарна. Худалдаа наймаа эмхидхэлгын дутагдалнуудай, магазинуудые тааруу бэшээр хубаарилан бариһанай, худалдаа наймаанай предприятинуудай худалдан абагшадта тааруу бэшэ гуримай хойшолон гэхэдэ, хүн зон эд бараа худалдан абахадаа ехэ сагаа гээнэ. Хэдэ хэдэн ушарта худалдаа наймаанай хуули болон гурим эбдэгдэнэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, эмхидхэлэй, ажахын ажал ябуулгынгаа хэмжээ дээшэлүүлхые, хүн зониие худалдаа наймаагаар хангалгадахи дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абахыень, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхыень, худалдаа наймаан тухай хуулиин эрилтэнүүдые наринаар сахихыень, гүрэнэй, ажалай журам бэхижүүлхыень, худалдаа наймаанай предприятинуудай, эмхинүүдэй ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхахыень, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр тараахыень СССР-эй худалдаа наймаанай министерствэдэ, Центросоюзда, гүрэнэй болон кооперациин худалдаа наймаанай республиканска, нютагай органуудта СССР-эй Верховно Соведэй Президиум абаһан тогтоол соогоо даалгаа.

Хүн зониие саашадаа худалдаа наймаагаар бүри һайнаар хангалтада, худалдаа наймаанай материально-техническэ бааза бэхижүүлгэдэ, худалдаа наймаанай органуудай, предприятинуудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта шангадхалгада, тэдэнэй хүдэлмэриие саг соонь шалгажа байха хэрэгтэ депутадуудай бүлэгүүдые, постнуудые хабаадуулан, худалдаа наймаанай органуудай, предприятинуудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта шангадхалгада зорюулагдаһан хүдэлмэри хаа-хаанагүй дэлгэрүүлхыень арадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэлгын, захиргаанай органуудта дурадхагдаа. Нютагай арга боломжонууд болон нөөсэнүүдые бүхы хэмжээгээр хэрэглэһэнэй ашаар хүн зониие эд бараагаар бүри хүсэдөөр хангаха тодорхой хэмжээнүүдые абахыень Соведүүдтэ даалгагдаа.

СССР-эй арадай хиналтын комитедүүдтэ, ССР Союзай прокуратурада, СССР-эй дотоодын хэрэгэй министерствэдэ зохихо даалгабари үгтөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1980 оной ажал ябуулга тухай СССР-эй арадай хиналтын комитедэй тоосоо шагнаад, хараадаа абаа.

Партиин заабаринуудые, совет хуули, экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые хэр дүүргэжэ байһаниие саг соонь шалгаха, гүрэнэй журам бэхижүүлхэ талаар СССР-эй арадай хиналтын комитедэй, бүхы органуудайнь хэһэн ехэ хүдэлмэриие тэмдэглээд, экономическа, социальна хүгжэлтын талаар КПСС-эй XXVI съездын шиндхэбэринүүдые бэелүүлгын хойноһоо хиналта хэхэ гол шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулха шухала байһанда, арадай хиналтын органуудай ажал ябуулгые оролдосотойгоор һайжаруулхыень, предприятинуудай, колхозуудай, эмхи зургаануудай, захиргаануудай, министерствэнүүдэй, гүрэнэй комитедүүд болон зургаануудай хүдэлмэриие бүри һайнаар шалгажа байха, арадай хиналтын бүлэгүүдэй, постнуудай эдэбхи хүгжөөхые, арадай хинагшадай хараһаа нэгэшье гурим эбдэлгын, хуули буса ябадал гаргаха нэгэшье ушарай, зөөри үрихэ нэгэшье баримтын, журам эблэхэ нэгэшье ябадалай арадай хинагшадай хараһаа алдагдахагүйе туйлаха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум заагаа.

Министерствэнүүдэй, Гүрэнэй комитедүүдэй, зургаануудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, захиргаануудай зүгһөө хуулинуудые, түсэбтэ даабаринуудые хэр зэргээр дүүргэжэ байһыень шалгахада арадай хиналтын органуудтай эдэбхитэй харилсаа хангахыень Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта дурадхагдаа.

Президиумэй заседани дээрэ гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнууд харагдаа.

Асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд **В. В. Гришин, Д. А. Кунаев,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор **М. А. Яснов, А. Ф. Ватченко, И. Е. Поляков, И. Б. Усманходжаев, П. Г. Гилашвили, К. А. Халилов, И. П. Калин,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **М. П. Георгадзе,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд **Р. Г. Гамзатов, Г. Н. Смирнов,** СССР-эй Верховно Соведэй Сүүдэй түрүүлэгшэ **Л. Н. Смирнов,** СССР-эй Генеральна прокурор **А. М. Рекунков** хабаадаа.

(ТАСС).

ГДР. СССР-эй болон ГДР-эй мэргэжэлтэдэй хани харилсаата хэшээл оролдолгын ашаар Франкфурт-на-Одере хотодо металлургическа завод бариһаһан түүхэтэй. Эндэ үйлэдбэриинь сүм шахуу оньһожоруулагданхай. Бүтээн гаргаһан эрхим шанартай продукциинь аха дүү социалис оронуудта эльгээгдэжэ байдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай нэгэ цех дотор.

АДН—ТАСС-ай фото.

ТЕАТР

«ШЭНЭ САГАЙ ШЭНЖЭ»

Н. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ роман уншаһан харагшадые гүрэнэй ород драмын театрай сценэ дээрэ аятай зохид уулзалга хүлеэнэ. Энэ романай гол удхаар табигдаһан шэнэ зүжэгөө театр харуулна. Зүгөөр энэ зүжэг соо романай бүхы үйлэ аяар холын хорёод онуудһаа эхилээд дайнай һүүлээрхи жэлнүүд хүрэтэр харуулагдана бэшэ, харин гансал дайнай урда тээхи жэлнүүд тухайнь хэлэгдэнэ.

Романай багаханшье һаа хэһэг сценэ дээрэ табиха гээшэ тон хүндэ, тон харюусалгатай хэрэг гээшэ. Юундэб гэхэдэ, роман дотор социальна, үзэл сурталай болон ухаан бодолой элдэб зүрилдөөнүүд ехэ олон гээшэ. Тиимэһээ роман эпическэ үндэһэ һууритай зохёол болоно.

Энэ зүжэг КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан байгаа. Тиимэһээ театрай коллективэй харюусалга ехэ байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Роман доторхи бүхы үйлэ хэрэг, хүн зоной абари зан гурбан часай туршада дууһан харуулхаар бэшэ юм ааб даа. Хэды тиибэшье, минии һанахада, гол шухаланъ—Октябриин революциин ашаар хубилһан шэмээшэг тарятшадай ажабайдал үнэншэмэ тодоор харуулагдаһан байна.

Энэ зүжэг байгуулан табигша Н. Е. Логачев ба рольнуудые гүйсэдхэгшэд романай гол геройнууд болохо аха дүүнэр Родионовуудай: Игнат, Корней болон Максимай хуби заяан тухай, революциин үедэ тэдэнэй өөһэд өөһэдынгөө мүр бэдэрэлгые угаа наряар шэнжэлэн харуулхые оролдонод.

Ажабайдалда ушардаг олон бэрхэшээл, һандарал ба алдуунууд соогуур гаража, гурбан аха дүүнэр өөһэд өөһэдынгөө үнэн сэхэ харгы зам олонод.

Зүжэгэй эхиндэ авторай үгэнүүд зэдэлнэ. Урин шарайтай авторай дүрэ хаража байгаад, эдэ үгэнүүдые шагнахада, энэ гэһээр автор өөрөө бии болоод, харагшадтаяа хөөрэлдэшэхэнь гү гэһэн мэдэрэлдэ эрхэ бэшэ эзэлэгдэнэш...

Хүшэгэ нээгдэнэ. Бурханда мүргэжэ байһан хүниие харанабди. Назар Родионов өөрынгөө угай аха заха хүн. Тэрээндэ шэмээшэг зоной ёһо заншал тон дүтэ, ехэ һайшаагдадаг гэбэшье, мүнөө тэрэниие танигдаагүй бодолнууд хүлгөөнэ, амар заяа үзүүлнэгүй. Наһа барахынгаа урда хүбүүдтээ хэлэһэн гэрээд үгэнь сэдьхэлэй ямар нэгэ хашхараан, гүнзэгы шаналал мэтээр зэдэлнэ... Энээниие артист И. Юхневич бэлигтэй шадамараар харуулжа шадаа гэхэ дуран хүрэнэ.

Шэмээшэгүүдэй эртэ урдын ёһо заншал хэды бүхэ, һандаршагүй шэнгеэр һанагдабашье, агуу революциин эршэтэ долгиндо сохюулан, шэнэ үе сагай амисхал Тайшиха тосхондо нэбтэрэн орожо, Назарай хүбүүд шэнэ замда орожо, шэнээр байдалаа эхилхэ. Шэнэ сагай шэнжэ, тэрэнэй хүсэн тухай хэлэгдэхэдээ, «Разрыв-трава» тухай үгэнүүд минин хэлэгдэнэгүй. Хүнэй нюдэндэ балай торосолдохогүй аад, хатуу шулуу шобто харбан ургаха хүсэтэй энээхэн ногоон тухай үгэнүүд зүжэгэй гол удхые элирүүлнэ. Энээхэн ногоон шэнгеэр шэнэ сагта үндэһэлһэн хэрэг хүушан байдалые һэтэ сохин гарана.

Зүжэгые зураглан шэмэглэгшэ уран зурааша В. Бройко олон үгэгүйгөөр, өөрсэ маягтайгаар шэмэглэн гоёожо шадаа. Гэрэй хана бодходог хүдэр модоор нэгэшье забһаргүйгөөр бариһан, нэгэшье хүнэй забһараарынь шагаахаар бэшэ үндэр, нэгэшье хүнэй дээгүүрынь һүрэжэ орохоор бэшэ хорёо харанабди. Энэ зураг шэмээшэгүүдэй хуушан заншалай хэр бүхэ байһые угаа һайнаар харуулна. Теэд ямаршье үндэр хашаагай саана бурьялжа байһан ажабайдалһаа, шэдитэ сагай шэнэ шэнжэнүүдһээ хоргодохогүйш.

Тайшихада хүлгөөтэй. Хамтын ажалай эхин үзэгдөө. Үсэгэлдэр гэхээр өөһэд өөһэдынгөө хубита бодолдо эзэлэгдэнхэй ябаһан тарятшад мүнөөдэр ондоо, шэнэ бодолнуудта эзэлэгдэжэ эхилнэ.

Зүжэгэй режиссер болон рольнуудые гүйсэдхэгшэд эдэ хубилалтануудые яһала һайнаар харуулаа гэжэ тэмдэглэхээр. Хамтын суглаанай боложо байһан үе хаража үзэе. Хуушан сагай үлэгдэл дэмжэһэн, хамтын хэрэгэй дайсадтай болоһон хёморолдоон харуулагдана. Сельсоведэй түрүүлэгшэ Лазарь Изотычые үгытэйшүүлэй дэмжэлгэ хадаа яһала ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэ хёморолдоое нютагай шэнэ засаг диилэнэ.

Арад зоной ажабайдал харуулһан сценэнүүд һайн болоо. Хабаадаха нюурнуудай хубсаһан һайнаар шэмэглэгдээ. Энээндэ Буряадай арадай уран зурааша М. Е. Шестакова ехэ габьяатай. Актернууд өөһэд өөһэдынгөө рольнуудые шадамар бэрхээр наадаа.

Сельсоведэй түрүүлэгшэ Лазарь Изотыч зүжэгэй гол герой болоно. Тэрэниие нютагайхидынь Лазурька гэжэ нэрлэнэ. Лазурька гэһэн нэрэ геройдо нээрээшье ехэ таарана. Лазурька үшөө залуу. Тэрэ үнэн зүрхэнһөө революцида дурланхай. Энэ хэрэгтэ тэрэ бүхы наһаяа зорюулхаар бэлэн... Сэбэр сэдьхэлтэй, хатуу зоригтой энэ хүбүүн Тайшиха нютагайнгаа хүнүүдэй хамтархын хойноһоо оролдоно. Тэрэнэй үхэлшье омог дорюун ажабайдалдань адли эрэлхэг байна: Хамта ябадаг нүхэрэйнгөө ами наһа абархын тула Лазурька үхэлэй урдаһаа сэхэ ошоно. Бууган һомондо дайрагдаһан Лазурька урагшаа хэдэн алхам хээд, газар тэбэрин унана.

Спектакль дотор аха дүүнэр Родионовуудай ондо ондоо аад, юугээрээшье адлирхуу абари зантай дүрэнүүдээр һонирхоообди. Үндэр томо, шамбан шираг бэетэй, үдхэн хара һахалтай Игнадай ролиие романай хуудаһануудһаа сэхэ ооуһан мэтээр М. Омельницкии наадажа шадаа. Артист геройнгоо сэдьхэлэй байдал, ажабайдалда өөрынгөө зүб харгы алдуугүй шэлэхэ гэһэн эрмэлзэлыень үнэншэмөөр харуулаа. Хуушан заншалта ажабайдалтаяа тэрэнэй хахасаха гэһэниинь, «бурханай үгэдэ» хандалган олохон төөрилгө болон алдуунуудта абаашана. Лазурькын аляулһанда Игнат эзэмэй болоно. Тэрэ Стигнейна-Сохатый гэдэг баядые саг соонь тушааха ябадал удааруулһан байгаа.

Революциин дүлэн, үдэр бүри боложо байгаа хубилалтанууд, суг хамта ябаһан нүхэдынь Игнадай зүб замаа олохо хэрэгтэ туһална.

Игнадай дүү Корней Родионовой роль артист Е. Путивец нэгэшье үлүү дутуу болгонгүй, тон зүбөөр харуулаа. Теэд Корнейн үнэнхэ байдалһаа хулжаха, хүн зондо хайша хэрэгээр хандаха ябадалынь тэрэнэй хэндэшье хэрэггүй хүн болоһыень гэршэлнэ.

Харин гурбадахи Родионовой ролиие артист Е. Тихомиров амжалтатай һайнаар харуулаа гэжэ һанагдана. Максим Родионов аханартаал адли төөрижэ ябангүй, тон зүбөөр, түргэнөөр сэхэ харгы шэлэнэ. Тэрэ шэнэ байдалай, шэнэ харилсаанай, үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэгшэ, ёһотойл коммунист болоно. Е. Тихомиров ролиингоо бүхы һайн талануудые үнэншэмэ хурсаар харуулхые ехэтэ оролдоһон, гаргаһаншье байха юм.

Ород буряад зоной хани барисаан зүжэг соо харуулагдана. Ринчинэй роль З. Цыдыпов, Батын роль С. Аранжуров наадажа, һанаһанда хүрэнэ гэжэ һанагдана. Театр романай удхые сахиха гэжэ оролдобошье, нилээн ехэ юумэ орхихо баатай болоһон байна. Тиимэһээ зарим рольнууд нэгэ хэһэг шэнгеэр үнгэршэнэ. Гэбэшье актернууд ехэнхи ушарта өөһэдынгөө ролиин ажабайдал тухай хөөрэжэ үрдинэ. Энхэргэн, урихан Настя (И. Туманова), түргэн хүдэлсэтэй, дорюун зантай Устя (Л. Архипова), түргэн зантай, өөрынгөө һанал бодолдо үнэн сэхэ, революциин хэрэгтэ залан шууд Стишка Белозеров (С. Трунов) болон бусадые тэмдэглэлтэй.

Гэбэшье спектакль соо тодо бэшэ сценэ олон. Жэшээнь, Олифер Овчинниковые хэһээжэ байһан сценэ тиимэшье ойлгосотой бэшэ. Эндэ зарим тэды дутагдалнууд бии гэжэ һанахаар. Рымаревай (В. Шевцов) образ эли тодоор гаранагүй гэжэ һанагдана.

Эдэ жэжэ бужа дутагдалнууд зүжэгтэ тиимэшье ехэ һаад ушаруулнагүй. Хүгжэмэй талаар зүжэг шэмэглэлгэдэ Буряадай АССР-эй габьяата ажал ябуулагша М. А. Белокрыс ехэ хубитаяа оруулаа. Шэмээшэгүүдэй фольклорно хоорой гүйсэдхэһэн дуунууд зүжэгэй гол удхые үргэдхэлсэнэ.

Театрай коллективтэ хамаг һанниие хүсөөд, нютагайнгаа авторай номдо хандаһаниинь ганса энээгээр дүүрэшэхэ бэшэ, харин саашадаа театр зохёохы ажалаингаа үндэһэ нютагайнгаа темэдэ үшөө гүнзэгырүүлхэ аабза гэжэ найдагдана.

В. МУРУЕВА.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ХАМЖААНАЙ ҮНДЭҺЭН ДЭЭРЭ

...РАГА. Байгша табан жэ... туршада Чехословакиин ... предприяти хамжаа... үндэһэн дээрэ хүдэлжэ, ...етскэ Союзан захилаар ... завод, үйлэдбэриин ... оньһон түхеэрэлгэ, тэп... хэрэглэгдэхэ машина, ...ижка бүтээн гаргадаг бо... юм. Тэдэнэй тоодо үдэр ...б мянган тонно цемент ...лэдбэрилхэ арга боломжо... технологическа лини... жэл соо 300 мянган ... шаазан ба фаянс үй...дбэрилхэ завод, туд туд... жэлэй туршада 60 мил... хэһэг хирпиисэ арадай ... үгэжэ байха авто... 12 завод ороно.

Барилгын промышленностьда ашаглагдадаг Чехословакида хэгдэһэн элдэб оньһон түхеэрэлгэ, машина, техникэ манай орондо үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. ЧССР-һээ асарагдаһан цементын заводууд Киргизэдэ, Таджикистанда, Грузида амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай юм.

ЖЭБЭРДЭГГҮЙ БУЛАД ХАЙЛУУЛАГДАБА

СОФИ. Ороной ниислэлдэхи суута Кремиковско комбинадай металлургнууд жэбэрдэггүй булад Болгарида анха түрүүшынхеэ хайлуулба. Совет түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэһэнэй, комбинадай мэргэжэлтэд ба Болгариин ниислэлдэхи хара металлургиин институдай эрдэмтэд хоёрой хоорондо зохёохы ёһоной холбоо харилсаа байгуулһанай ашаар шэнэ маркын булад үйлэдбэрилгэ эхилбэ бшуу. Энэ амжалтаяа комбинадай коллектив Болгариин Коммунис партиин XII съездэ зорюулаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА ТАСС АПН

ФЕРМЕРНҮҮДЭЙ ЭРИЛТЭ

БРЮССЕЛЬ. Хүдөө ажахын министрнүүдэй ээлжээтэ уулзалгын боложо байһан ЕЭС-эй штаб-байрын байшан дотор «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаададаг оронуудай фермернүүдэй ехэ жагсаал үнгэргэгдөө. Хүдөө ажахын монополинуудай ба ехэ наймаашадай аша туһые хамгаалдаг бүлэглэлэй хүтэлбэриин аграрна политикые, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэ ба ажабайдалай муудалгые буруушааһан һанал бодол жагсаалнуудта хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ. Эд товарнуудай, машинануудай, түлишын ба үтэгжүүлгын үнэ сэнгэй ехээр хүндэржэ байһан ушар байдалда продукциин худалдагдаха үнэ сэн нэмээлгэхые эдэнэр оролдоно. ЕЭС-эй комисси продукциин үнэ сэн дунда зэргээр 7,8 процентээр нэмээхые дурадхахадань, харин фермернүүдэй эмхинүүд 15 процентһээ бага бэшээр нэмээхэ эрилтэ табина.

САЛЬВАДОРОЙ ХУНТЫН МҮРДЭЛГЭ ХЮДАЛГА

САН-ХОСЕ. Сальвадорой хунта үргэд хүгшэд, эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй хоргодожо байһан Сучитото, хотын оршон тойрондо байрлаһан зугадагшадай лагерьта солдадууд ба полицинхидай дооголго эмхидхэжэ, зэрлиг муухай ябуулга баһал хэбэ. Мүрдэлгэшэд лагериие эзэлээд, тэндэ байһан 25 хүниие хүсөөр барижа хааһан, зугадагшадта туһа хүргэхэ гэхэдэнь, Улаан Хэрээһэнэй түлөөлэгшэдтэ зүбшөөнэгүй. Лагерьта байһан 1.500 үхибүүд үһагүй, эдеэ хоолгүй, медицинскэ ямаршье туһаламжа абадаггүй байһанһаа шалтагаалан, үхэхын туйлда хүрөөд байна.

Мүрдэлгэ, гэрдэлгын хэгдэбэшье, Сальвадорой патриодууд оронойнгоо үргэн нэлэнхы газар дайда дээрэ дайшалхы ябуулга хэһээр. Буһалгаалан бодогшодой «Венсеромос» гэжэ радиостанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мартын 30-най һүни Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национальна сүлөөрэлгын фронтын сэрэгшэд Мосоте (Морасан департамент) Санта-Роса (Чалатенанго департамент) тосхонуудта хунтын сэрэгүүдэй добтолгонуудые бута сохиһон байна. Мүрдэлгэшэд танкнууд ба артиллереэр дэмжэгдэн, Морасан департамент, Сучитото, Гуасапа хотонуудтахи эзэлһэн газарнуудһаань партизануудые гаргаха гэжэ 20 гаран хоногой туршада урагшагүй һэдэлгэ гаргажа байнхай.

«Мүрдэлгэ хюдалга хэнэ» гэжэ гэмнэгдэһэн 150 министр, шажанай албатан ба журналистнууд, политическэ болон ниитын бусад ажал ябуулагшадай списогые Сальвадорой хунта туйхаглаа.

БУРУУШААЛАЙ ҮДЭР

БЕЙРУТ. Иордан мүрэнэй баруун бэеын ба газай секторэй эзэмдэгдэһэн нютагуудта ажаһуудаг палестин хүн зон Израилиин түримхэй политикые буруушаалгын үдэр болон үнгэргэгдэдэг, «Газар нютагаа хамгаалгын үдэрые» бүгэдэ ниитын забастовкоор, олоной хабаадалгатай митингнүүдээр, жагсаалнуудаар, буруушаалай дабшалгануудаар тэмдэглэбэ.

Булимтарагшадай эзэмдэһэн Иерусалимда, Наблуста, Туль-Кармада, Рамаллахада, бусад олон городууд болон тосхонуудта һургуулинууд ба предприятинууд, магазинууд болон эмхи зургаанууд хаагдаһан байна. Транспорт огто ябахаяа болинхой.

Хэдэн мянган арабууд-палестинынхид Тель-Авивай эзэрхэг түримхэй хараа бодолые, эзэмдэгдэһэн араб нютагуудта Израилиин засаг гаархидай хэдэг мүрдэлгэ хюдалга, хүсөөр бололго ба хуули буса ябуулгые эрид шууд буруушаажа байһанаа мэдүүлхын тула үйлсэнүүдтэ жагсан гараба. Палестинын хэдэн арбаад тугууд байрын гэрнүүдэй, захиргаанай байшангуудай орой дээгүүр хиидхэгдээ.

Израилиин засаг захиргаан арадай буһалгаануудта хабаадагшадай дундаһаа олохон хүнүүдые барижа хаагаа.

КУБАДА ЭСЭРГҮҮ ЯБУУЛГА БОЛЮУЛХА

ВАШИНГТОН. Социалис Куба тушаа Вашингтоной захиргаанай баримталдаг дайсан харша политикые Америкын түрүү үзэл бодолтой олониитэ буруушаана. Сүлөөтэ аралда эсэргүү ябуулга болюулхын түлөө тэмсэгшэдэй, Джорджтаунска университедтэ боложо байһан национальна эмхидхэлэн түрүүшын конференциин үрэ дүнгүүд дээрэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. Профсоюзна, залуушуулай ба ниитын бусад 25 эмхиин түлөөлэгшэд конференцидэ хабаадаа.

Кубада харша хорото бүдүүлиг ябуулгын туһаламжаар Латин Америкын оронуудай хэрэгүүдтэ хамааралгаяа сагааруулха гэһэн Вашингтоной һэдэлгэнүүдээр ехэтэ һанаата боложо байһанаа конференциин делегадууд элирхэйлнэ. США-гай юстициин министр байһан Р. Кларк конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кубада эсэргүү балмад ябуулгануудаа болюулхыень Сагаан байшангые уряалба. «Кубын правительствые мэдэрхэ, энэ бүрин эрхэтэ оронгой зохисотой харилсаа тогтоохо эрилтэ табинабди», — гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглээ.

Конференциин делегадууд Кубада эсэргүү экономическа ба политическэ ябуулга буруушаадаг Национальна саг үргэлжын комитет тогтоохо бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ шиндхэбэри баталан абаба.

ТАИЛАНДДА ГҮРЭНЭЙ УРБАЛТА БОЛОО

БАНГКОК. Таиландын радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ ороной сэрэгэйхид гүрэнэй урбалта хэбэ. Засаг гартаа абаһан дээдэ тушаал зэргэнүүдэй бүлэг офицернүүд (гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд) «революционно комитедэй» эмхидхэгдэн байгуулагдаһан тухай соносхоо. Тэрэниие Таиландын армиин командалагшын орлогшо генерал Сант Чипатина толгойлно. Премьер-министр ба армиин командалагша Прем Тинсуланон тушаалнуудһаа буулгагдаад, королиин байшан дотор хоргодоно. Тэрэшэлэн конституциин болюулагдаһан, парламентын, правительствын тараагдаһан тухай соносхогдоо. Король Пумипон Адульятын дээдэ засагые мэдэрнэбди гэжэ «революционно комитет» соносхобо.

ООН-ой уставые сахин баримталха, Таиландын баталһан бүхы договорнууд, хэлсэлгэнүүдые хүндэлхэ, бүхы оронуудтай хани ёһоной харилсаа хүгжөөхөөр бэлэмбди гэжэ мэдүүлээ.

ПАРИЖ. Сэрэгэйхидэй урбалта хэһэнэй эсэстэ тушаалһаа буулгагдаһан, Таиландын премьер-министр Прем Тинсуланон иигэжэ мэдүүлбэ: өөрыгөө правительствын толгойлогшо гэжэ тоолоһоор би, дары бэеэ тушаахыень урбалта хэгшэдтэ дурадханаб гэбэ. Франс-пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хоёрдохи армиин байдаг (тэрэниие дэмжэдэг зандаа үлэһэн) Таиландын зүүн-хойто зүгэй Корат хотын радиогоор дурсагдаһан мэдүүлгэнь дамжуулагдаа.

Р. РЕЙГАНЭЙ БЭЕЫН ЭЛҮҮР ТУХАЙ

ВАШИНГТОН. Уушханайнь зүүн хубиһаа һомоной гаргагдажа абтаһанай һүүлээр США-гай президент Р. Рейганэй бэеын элүүр һайн байна гэжэ Вашингтоной нэрэмжэтэ университедэй дэргэдэхи клиникын врачнууд мэдүүлбэ. Шуһанайнь дараса, һудалайнь сохисо ба температурань хэмсоогоо, Р. Рейган нэгэ-хоёр неделиин турша соо больницада байха бээ гээд багсаана.

США-гай вице-президент Дж. Буш гүйсэдхэхы захиргаанай толгойлогшын, үдэр бүриин уялгануудые гүйсэдхэнэ. Гэхэ зуура, президентын эгнэмжэ түлөөлэлгэнүүдые тэрээндэ Р. Рейган дамжуулаагүй гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ мэдүүлнэ. Р. Рейганэй ухаан йонор, «юрэнхы шиидхэбэринүүдые» гаргаха арга шадалтай гэжэ врачнууд тэмдэглэнэ.

Манай фотокорреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан энэ зураг дээрэ радио-дамжуулгын ба телевидениин комитедэй дэргэдэхи арадай инструментнүүдэй оркестрэй залуу хүгжэмшэд Ханда Гармаева, Дарима Очирова, Вера Раднаева, Галина Арнцуева, Рита Альгаханова гэгшэдые харанат. Эдэнэр Буряадай АССР-эй арадай артист С. Л. Балдаев, Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Ф. Зонхоев гэгшэдэй хүтэлбэри доро мэргэжэл, шадабарияа шудалһан намтартай. Бэлигтэй залуу артистнууд Зүүн Сибириин соёлой институтда һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байнхай.

соёлой һонин

„ТҮРЭЛ ХИЗААРНИ, БАЙГАЛАЙ ҮМЭНЭ"

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран һайханай музейн залнууд соо «Түрэл хизаарни, Байгалай үмэнэ» гэжэ фотозурагуудай выставкын нээгдэһээр хахад һара үнгэрбэ. Түрэл Буряад оронойнгоо мүнөөдэрэй түхэл шэнжые, һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон хубилалтануудые харуулһан, эндэхи үзэсхэлэн байгаалида зорюулагдаһан республикымнай мэдээжэ фотомастернуудай хүдэлмэринүүд олоной һонирхол үүсхээ.

Республикын хуушанай дүй дүршэлтэй фотомастернуудай нэгэн А. Пономарёвой үнгэтэ пейзажууд, С. Балдуевай ан амитадай айманг тухай хөөрэһэн бүлэг фотонууд, В. Матвиевскиин БАМ-ай барилгашадай баатаршалга харуулһан үлхөө зурагууд, Ф. Сорокиной болон П. Яхновецкиин өөрсэ шэнжэтэй буулгабаринууд, залуу мастер В. Поначевнын уран дэлисэтэй зарим хабтаһанууд выставкэ харгашадые онсо һонирхуулна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Буряадай АССР-эй журналистнуудай холбооной Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ музейтэй хамта эмхидхэһэн энэ выставкэ олоной һонирхол үүсхэжэ үргэлжэлһөөр.

Ж. ДОРЖИЕВ.

ДУУН. ХАТАР. ЗҮЖЭГ.

× Гүрэнэй ород драмын театрай артистнууд эдэ үдэрнүүдтэ хүдөө нютагуудай ажалшадтай уулзалгануудые үнгэргэнэ.

Нэгэ бүлэг артистнууд БАМ-ай Буряадай участогай тосхон, һууринуудаар ябажа, Александр Штейнэй пьесээр найруулагдаһан «Квадратик неба синего» гэжэ зүжэг асари барилга бодхоожо байһан залуу үетэндэ харуулна. В. Покровскиин пьесээр найруулагдаһан «Смешной день» гэжэ шог зугаата комедитэй Прибайкалиин районой Ильинка, Түрхэ, бусад тосхонуудай ажалшад һонирхон танилсана.

× Эдэ үдэрнүүдтэ Сэлэнгын районой ажалшадта «Ургы» гэжэ Хэжэнгын арадай хоор бэлигээ харуулба. Тэдэнэй жэнхэни аялгата дуунуудта, гал дүлэн хатарта Тельманэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын совхозуудай хүдэлмэришэд, XX партсъездын ба Карл Марксай нэрэмжэтэ ажахынуудай колхозниигууд халуунаар альга ташаһан байна. Арадай хоорой үнинэй дуушан Балмасу Асалхановагай өөрынгөө зохёоһон «Партиин уряалаар» гэжэ дуу гүйсэдхэхэдэнь, суглараашад илангаяа дэбжэлтэтэйгээр угтаа.

«Ургын» коллективтэ партиин горкомой ба районно Соведэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

× **БАМ-ай Буряадай участогай Шэнэ Уояи тосхоной «Туяана» гэжэ соёлой ордоной дэргэдэ арадай шэнэ театр мүндэлбэ. Уран һайханай самодеятельностиин артистнууд Александр Вампиловай «Прощание в июне» гэжэ пьесые найруулан табиба. Кичерэ-Яничикан гэжэ зайда харгы барижа байһан габшагайшуулда энэ зүжэгынь эгээн түрүүн харуулагдаа. Барилгашад тэрэниень халуунаар угтан абаба. Арадай театрнууд Тоннельный болон Гоуджекит тосхонуудта хүдэлжэ эхилһээр хэдэн жэл болоожо байнхай. Тинхэдэ Северомуйскын «Үльгэр» гэжэ соёлой ордоной дэргэдэ шог зүжэгүүдые эстрада дээрэһээ харуулдаг онсо өөрсэ репертуартай театр мүн лэ хүдэлдэг.**

Манай корр.

ҺУРАЛСАЛ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Байгша оной мартын 25—26-да республикымнай заншалта педагогическа уншалганууд Улаан-Үдэ хотодо болобо.

Ленинэй орденто оперо болон балетэй академическэ театрай ордон соо педагогическа уншалгануудай пленарна зүблөөн эхилһэн байгаа.

Республикын гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов хуряангы үгэ хэлээд, зүблөө нээбэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэри тухай, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэрини болон һургуули тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудай ёһоор, һургуулиинхидые һургалгын ба хүмүүжүүлгын онол арганууды саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов элидхэл хэбэ. Тинхэдэ БГПИ-гэй доцент, педагогикын эрдэмэй кандидат Г. Ц. Молонов «Һургалгын болон хүмүүжүүлгын онол арганууды нарижуулан һайжаруулгын теоретическэ асуудалнууд» гэһэн элидхэл хээ.

КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев педагогическа уншалгануудай хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Педагогическа уншалгануудай секционно хүдэлмэри мартын 26-да үргэлжэлбэ. Бүхы дээрээ 280 элидхэл уншалгада табигдаад, тэдэнэй 120-ниинь шагнагдаһан байна. Бүхы предмедүүдээр гэхэ гү, али 16 секци хүдэлмэрилөө.

Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин байшан соо хүдэлмэрилһэн буряад һургуулинуудай эхин классуудай, мүн буряад хэлэнэй болон литературын багшанарай секцинүүд һонёор үнгэрөө. Яруунын районой Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин багша С. Н. Номтоевагай, Зэдын районой Дээдэ-Үшөөтын дунда һургуулиин багша Т. Д. Будаевагай, Хэжэнгын районой Дунда-Худанай дунда һургуулиин багша Н. Ц. Будажаповагай, Яруунын районой Нарһатын дунда һургуулиин багша Ф. Ц. Цыбиковагай, Хурамхаанай районой Барханай дунда һургуулиин багша Е. М. Очировагай болон бусадай элидхэлнүүд һонирхомоор байгаа.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ХҮН БА байгаали

КОНКУРСДО ХАБААДАЛСЫТ!

Үхибүүдые зоологическа кружогуудта олоор хабаадуулжа, туршалгын, шэнжэлгын хүдэлмэритэй танилсуулха зорилготойгоор үнгэрһэн жэлдэ һонирхолтой хэмжээ ябуулга эмхидхэгдэһэн байна. Тодорхойлбол, РСФСР-эй эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша, Гүрэнэй шангай лауреат, профессор П. А. Мантейфелиин нэрэмжэтэ эдир натуралистнуудай Бүхэсоюзна конкурс соносхогдоһон байгаа. Ан амитадые хамгаалгын, мүн зоологиин асуудалнуудаар шэнжэлгын хүдэлмэри элирүүлхын тула иимэ конкурс үнгэргэхөөр шиидхэгдээ.

Конкурсын дүнгүүдэй гаргагдахада, юннадуудай станциин зоологическа кружогто ябалсагшад түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байна. Жэшээлхэдэ, Оля Абушаева хомягуудые харууһалжа, ажамидаралынь шэнжэлэн шудалһан тухайгаа тусхай тэмдэглэлнүүдтэй дэбтэр жюрин анхаралда табиһан юм. Оля конкурсын III шатын дипломоор шагнагдаа.

Ушар иимэһээ һурагшад ба пионернүүдтэ хандажа, Мантейфелиин конкурсдо хабаадалсыт гэжэ уряалнабди. Хүнэй харууһан доро байдаг ба байгаалида сүлөөдэ ажамидардаг ан амитадай аяг зан, оршон тойронхитой харилсаан тухай дэлгэрэнгыгээр зураглан бэшэхэдэ болоно. Тиихэдэ хүн зоной ан амитадта үзүүлдэг нүлөө, туршалганудай, шэнжэлгэнүүдэй яажа үнгэргэгдэһэн тухай тодорхой мэдээсэл үгтэхэ ёһотой.

Олон тоото ажаглалтануудта үндэһэлэгдэн бэшэгдэһэн хүдэлмэриингөө дэбтэрэй гадар таладань кружогой, научна бүлгэмэй нэрэ, конкурсдо хабаадалсагшын адрес, нэрэ обог дууһан бэшэгдэхэ ёһотой. Мүн лэ багшын, хүтэлбэрилэгшын нэрэ обог, тушаалынь, нэрэ зэргэнь, хүдэлмэриинь газар дурдагдаха, ямар ондо, һарада тус хүдэлмэри дүүргэгдээб гэжэ заагдаха юм.

Конкурсдо эльгээгдэһэн хүдэлмэри ямар эрилтэнүүдтэ харюусаха ёһотой байхаб гэбэл, иимэ:

1) Шудалхаяа һанаһан асуудалтнай мүнөө үедэ ямар талаараа шухала хэрэгтэй гээшэб?

2) Шудалха хүдэлмэриин гол зорилгонууд.

3) Шэнжэлгэдэ ямар арга хэрэглэгдээб гэжэ харуулагдаха ёһотой.

4) Хэгдэһэн туршалгануудтухайгаа дэлгэрэнгыгээр бэшэхэ.

5) Дүнгүүд ба тобшололнууд.

6) Хэрэглэгдэһэн литература.

7) Хүтэлбэрилэгшын тобшолол.

Мүн харуулан ойлгуулгын зүйлнүүдые, зурагууд болон таблицануудые нэмэлтэ тайлбарил болгожо эльгээбэл зохид. Хэрбээ материалаа гараар бэшээ һаа, ойлгосотой һайнаар бэшэхэ хэрэгтэй. Үгышье һаа, машинка дээрэ сохёод эльгээхэдэ хамаагүй. Материалнууд жэл бүри апрелиин 1-һээ конкурсын жюрин анхаралда тасигдадаг байха. Адресынь иимэ:

г. Москва 123 242 ГСП,
ул. Б. Грузинская, д 1
300 парк, КЮБЗ

Хүдэлмэринүүдээ олоной анхаралда табиһан эдир биологууд конкурсын диплом ба грамотануудаар шагнагдаха, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэхэ юм.

Тэрэшэлэн туулайнуудые үсхэбэрилхэ дуратайшуул «Эрхим туулай үсхэбэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө конкурсдо шалгарха аргатай. Хубиингаа ажахыда туулайнуудые үсхэбэрилөөд, бэлэдхэлэй организацинуудта тушаагшадта гурбан янзын шан барюулагдаха юм. 100 туулай үсхэбэрилһэн хүн 30 түхэригөөр, 75, 50 туулай үсхэбэрилэгшэд тус тустаа 20, 10 түхэриг мүнгөөр шагнагдаха юм. Эрхимүүдэй эрхимүүд «Артек», «Орленок» гэһэн пионерскэ лагерьнуудта амарха путевкэнуудаар шагнагдаха.

Зарим үхибүүд үглөөгүүр эртэ бодоод, ой соогуур ябаха дуратай байдаг. Тэдэнэр «Сагаан хуһан» гэһэн конкурсдо хабаадаха аргатай. Тус конкурс тематическа 10 хэһэгһээ бүридэдэг. Жэшээлбэл, «Булагхан» гэһэн конкурсоор һонирхоо һаа, ойр тойрон бурьялан урдадаг горхон булаг, худагуудые өөрөө зохёоһон карта дээрээ тэмдэглэхэ, ариг сэбэр зандань байлгахын тула абтаха хэмжээнүүдые зааха шухала. «Нүүргэдэһэн» гэһэн конкурсдо хабаадаа һаа, түрэл тосхонойнгоо голой захаар ургадаг модо һөөгүүдые анхаран харагты. Тиин өөһэдөө уляангир, үшөөһэн модонуудые тарижа харууһалагты.

«Эрье ганганууд — газарай дайсан» гэжэ нэрлэгдэһэн конкурсдо хабаадалсагшад поли, тарялангай газарые нуралгаһаа һэргылхэ тушаа һанаагаа табилсадаг байха юм. Үрэжэл ехэтэй газарай хүрьһэнэй нуралгада «эдигдэһэн» участогуудые элирүүлхэ хэрэгтэй. Тиин олоной хүсые нэгэдүүлжэ, эрье ганганууды үгы хэ[…] һаа, бүришье һайшаалтай һэн[…] ааб даа.

Тарялан болон кукурузын, хартаабхын поли соогуур ябажа, ургамалай эшэ хуха нугa гэшхэжэрхидэг хүдхэшүүл[…] али олон дайралдадаг гээшэб[…].

Замаа богонидуулхые оролдоод, ургамал ногоондо […]ды шэнээн хоро хүргэһэнөө ойлгодоггүй, зүргэ харгы гар[…] гажархидаг бшуу. «Зүргэхэн» гэжэ конкурсдо хабаадагшад эгээл иимэ ойлгомжогүй ябадалтайшуултай хөөрэлдэжэ, бултанай ябадаг харгыгаар ябахыень хинан шалгаха зэргэтэй. Оронойимнай пионернүүд ба һурагшад гол үһанай баялиг болохо олзобориигын үнэтэ загаһа олошоруулагы нилээд хубитаяа оруулалсадаг. Мүнөөшье эдэнэр бэеэ хүсөө[…] дүй. нарай загаһа арьбадхан хамгаалха талаар горитой хүдэлмэри ябуулна бшуу. Мүн лэ «Шоргоолжон», «Шэнэ тариманууд» гэһэн бултанда мэдээжэ болоһон конкурснууд мүнөө жэл «И. В. Мичуринай түрэһөөр 125 жэлэй ойе у[…] туулан» гэһэн уряа доро үн[…] гэргэгдэхөөр хараалагдана.

Намартаа ой модон соо, паркнууд соо шубуудай, ан[…]гуудай хооллохые адаглан хааргты. Ажаглалтануудаа согсолоод, уран хурса хэлээр зохёол бэшэхэдэ болоно. Дал[…] жэгүүртэнэй байхаар хэдэ[…] гэрнүүд дархалагдааб гэжэ[…] энэ юннадуудай станцида мэдээсыт.

«Сагаан зүргэ» гэһэн конкурсын урда нилээд бэрхэтэй зорилго табигдадаг. Юуб гэхэдэ, һургуулинуудай дэргэдэхи лесничествэнүүд ой модон соо ажамидардаг ан амитадые үбэлэй сагта тоолон бүридхэхэ зэргэтэй юм.

Эдиршүүлэй эдэбхиие тэмдэглэхэдээ, «Бага Тимирязевка», «Ногоон аптекэ» гэһэн конкурснууд амжалтатайгаар үнгэргэгдэдэг гэжэ хэлэлтэй. Мүнөө шэнэ соносхогдоһон Мантейфелиин конкурсдо хабаадалсахыетнай халуунаар уряалнабди. Асуудалнуудтай байгаа һаа, манай станцида бэшэгээр хандахадатнай болоно.

М. ЧЕБУНИНА,
юннадуудай республиканска станциин директор.
В. ЧЕРНЫХ,
тус станциин методист.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЭГЭЭН ХУРДАН ЭХЭНЭР

Хүнгэн атлетикын урилдаагаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Испаниин ниислэл — Мадрид хотодо болоожо дүүрэбэ. Түрүүшынхеэ үнгэргэгдэһэн иимэ ехэ мүрысөөндэ табан түбиин 40 гаран оронойэрхим бэрхэ хүнгэн атледүүд хабаадаһан байгаа.

Нютагаймнай басаган — нёдондо жэл 3 мянган метрэй урилдаанда СССР-эй чемпионка болоһон, Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, урилдаанай харгы дээрэ гараба. Иимэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха гээшэ спортсмен бүхэндэ ехэ нэрэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг болоно.

Уласхоорондын классай спортын мастернууд С. Ульмасова, Е. Чипечева, Т. Сычева гэгшэдтэй хамта манай Таня оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа. Мадридай ипподром дээрэ 4410 метртэ урилдахадаа, эдэнэр командаараа илажа, дэлхэйн чемпионуудай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй тренернүүдэй нэгэн — РСФСР-эй габьяата тренер В. Д. Домниной һурган һоридог Татьяна Поздняковае энэ ехэ амжалтаарнь амаршалнабди!

Хубиин тоосоогоор Т. Позднякова энэ зайе 14 минута 34 секунда соо гаталжа, юһэдэхи һуури эзэлээ. Тиигэжэ нютагаймнай басаган дэлхэйн хурдан солбон арбан спортсменэй тоодо оробо бшуу.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Позднякова, һорилго дээрэ.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЗАХААМИНАЙ БАСАГАД ШАЛГАРБА

Эхэнэрнүүдэй дунда волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай спортзал соо болоожо дүүрэбэ.

Һүүлшын хоёр үдэр талмай дээрэ илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэл болобо. «Спартагай» суглуулагдамал команда «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэдтэй наадахадаа, бүхы арга хургаяа гаргажа шадаа гээд тэмдэглэлтэй. Нёдондо жэл республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн «Трудовые резервы» бүлгэмэй волейболистканууд энэ үдэр «бүдэршэхэ» юм гэжэ суглараашад ухаандаашье оруулаагүй байжа болоо. Тиигээшье һаань, спартагайхид эршэмтэй һайнаар наадажа, нүгөөдынгөө добтолго болон хамгаалалтын бүхы һула талые шадамараар хэрэглэжэ, түрүүшын партидаа илалта туйлаба. Энэнь мүрысөөнэй саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Тэдэнэй амжалтаараа урмашажа, эршэмтэйгээр добтолходонь, нёдондо жэлэй чемпионууд бэеэ гартаа барижа шадангүй, эдэбхигүй һулаар наадажа, 0:3 тоотойгоор шүүгдэшоо. Тиигэжэ энэ мүрысөөндэ түрүүшын хүлеэгдээгүй ушар болобо. Командын капитан Светлана Петухова, Вера Корытова, Люба Зайцева болон бусад энэл илалтада ехэ хубитаяа оруулаа.

«Буревестник» — «Урожайе», Захааминай районой түлөөлэгшэд «Забайкалецые» тус тустаа 3:0 тоотойгоор шүүжэ, урагшаа дабшаһан байна.

Түгэсхэлэй үдэр «Трудовые резервы» бүлгэмэй, Закаменск хотын хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин суглуулагдамал командануудай талмай дээрэ гарахыень волейболдо дуратайшуул хүлеэжэ ядан угтаба. Энэ уулзалга шанга тэмсэлдэ үнгэрөө.

Закаменск хотын хүүгэдэй спортын һургуулида (директорынь П. З. Доржиев) дүрэ буляалдалгын барилдаан, бокс, волейбол хүгжөөгдэдэг байна. Тренернүүд Д. Е. Гармаева, В. С. Доржиев гэгшэд эдир волейболистнуудые һурган һорино. Тиихэдээ эдэнэр ажал хэрэгтээ оролдосотой һайнаар хандажа, эдир спортсменүүдые һайнаар һурган хүмүүжүүлнэ гээд тэмдэглэлтэй.

Түрүүшын партида Захааминай басагад 15:10 тоотойгоор шүүгээ. Хоёрдохи уулзалгань хахад часһаа үлүү саг соо үргэлжэлжэ, мүн лэ захааминайхидай илалтаар дүүрээ — 15:11. Гурбадахи наадаанда «Трудовые резервы» бүлгэмэй волейболистканууд эршэмтэйгээр эхилжэ, табло дээрэ 3:0 тоо ялараба. Эгээл эндэ хүдөөгэй командын тренер Дора Ешеевна Гармаева нэгэ минутын забһарлалга абажа, зохихо заабари зүбшэл үгэбэ. Энэнь ехэл туһатай байгаа. Тиигэжэ уданшьегүй наадaнай тоо 4:1 болобо. Саашалаа нёдондо жэлэй чемпионконууд 12:5 тоотойгоор урагшаа гарабашье хүсэгдэн, наадaнай һүүл тээ зоригоо мохожо, 13:15 тоотойгоор шүүгдэшоо. Иигэжэ Закаменск хотын хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин һурагша басагад урзанда жэлэйнгээ амжалтые дабтажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ дахинаа хүртэбэ. Энэнь эдир спортсменүүдэй ехэ амжалта болоно. Байгша оной үбэлэй амаралтын үедэ эдэнэр басагадай дундаһаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Волейболист басагад ноябрь һарада Владивосток хотодо үнгэргэгдэхэ зоны мүрысөөндэ хабаадаха юм.

— Манай һургуулиин волейболой секцидэ 14 бүлэг хүдэлдэг. Эндэ дүн хамта 160 гаран хүбүүд, басагад һуралсана. Тэдэ наһанай гурбан бүлэгөөр хубаардаг. Ажал хэрэгнай жэгдэ һайн гэхын аргагүй. Дутуу дундануудшье, бэрхэшээл түбэгүүдшье ушараа юм бэзэ. Теэд эдэ бүгэдые гаталан дабахые оролдонобди. Мүнөө эхэнэрнүүдэй дундаһаа республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ басагаднай илажа гараба. Энэнь манай хүдэлмэриин үрэ дүн болоно гэжэ һананабди, — гээд Дора Ешеевна мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон урма баяртайгаар хэлээ һэн.

Илажа гараһан командын бүридэлдэ һурагшад Наташа Антонова, командын капитан Таня Кузнецова, Света Аюшеева, Надя Криволанова, Ира Тыхеева, Лиза Викулина болон бусад илангаяа һайнаар наадажа, суглараашадай магтаал һайшаалда хүртөө.

Гурбан команда, тусхайлбал, «Спартак», «Трудовые резервы», «Забайкалец» тус тустаа гурбан очкотой болоожо, удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Эрхим бэрхээр наадаһанайнгаа түлөө Наташа Антонова (Закаменск), Нина Шнайдер («Трудовые резервы») гэгшэд тусхай шангуудта хүртөө.

Илагшад реcспорткомитедэй дамжуулгын кубогаар, I шатын дипломоор, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГОЙ УРИЛДААН

«Буряадай залуушуул» газетын шанда хүртэхын түлөө «Улаан-Үдэ—Тарбагатай—Улаан-Үдэ» гэһэн замаар хүнгэн атлетикын заншалта урилдаан болобо.

Арбан хоёрдохёо үнгэргэгдэжэ байһан энэ мүрысөөндэ республикымнай спортын долоон бүлгэм болон клубай 100-гаад хүнгэн атлет хабаадаа. Буряад ороной бэлигтэй бэрхэ бүхы шахуу урилдаашад, тусхайлбал, СССР-эй спортын мастернууд И. Анненков, Б. Дарбаков, Ф. Капустин, А. Астраханцев, В. Трунев, В. Дульянинов, Ю. Воеводин гэгшэд хаба шадалаа туршаһан байха юм. Ороной суглуулагдамал командын гэшүүд уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, спортын мастер А. Костецкий гэгшэд «Трудовые резервы» бүлгэмэйнгөө нэрэ хүндые хамгаалба.

100 километрэй эстафетэ дамжуулгатай урилдаан урда урдын жэлнүүдэйхиһээ илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Ушарынь гэхэдэ, нёдондонойхиһоо һураггүй олон команда хабаадахадаа, хэр зэргэ һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа бшуу.

Түрүүшын гурбан шатада «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэд урагшаа гараба. А. Шишмарев, Н. Петров, А. Костин, Г. Гафаров гэгшэд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, энэ үедэ хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаһан «Трудовые резервы» бүлгэмэй командаһаа 2 минутаар уридлаа һэн.

Зүгөөр удаадахи шатануудта П. Яковлев, А. Костецкий, РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд С. Антонов, В. Ковалев, Ф. Саляхутдинов, Г. Темников, залуу хүнгэн атледүүд В. Коробейников, В. Брянский, А. Журавлев, П. Иванов гэгшэд илалта туйлажа, «Трудовые резервы» бүлгэмэй командые түрүү һууринда гаргаба. Эдэнэр 100 километрые 5 час 25 минута соо гаталһан байха юм. 6 минутаар гээгдэһэн «Буревестнигэй» спортсменүүд — хоёрдохи, ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлээ.

«Эрэлхэг зоригой урилдаан» гэжэ тоологдодог энэ мүрысөөн олохон шэнэ нэрэнүүдые элирүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урилдаанай үе.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани» — ТАСС-ай материал. «Партии болон правительствын тогтоолые ажалшад һайшаан дэмжэнэ» — суглуулбари. «Коммунис субботнигые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна ажабайдал: үзэл сурталай хүдэлмэри». Ю. Болдоновой «Арадтаа шухала хэрэгтэй хүдэлмэри хэнэ» гэһэн статья. «Харалга һайн үрэ дүнтэй байба» — корреспонденци. «Мал ажал — онсо шухала һалбари» — материалнуудай суглуулбари. «Совет орон: шэнэ һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажалшадые үзэл сурталай талаар зэбсэгжүүлхэ найдамта багжа» — Д. Гаймаковай статья. «Интеркосмос» программада Монголой хабаадалга» — М. Чернышевэй статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбаринһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — нютаг нютагһаа абтаһан суглуулбари. «Спорт» — тобшо мэдээсэлнүүд. «Хани харилсаанай сэсэрлиг» — А. Карташовай статья. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 10.35 —«Карта небесных гор» — баримтата фильм. 10.50 —«Белый пароход» —уран һайханай фильм. 12.30 — Шэнэ һонин. 15.25— Дамжуулгын программа. 15.30 —Шэнэ һонин. 15.50 —«Арадай уран гартан» —баримтата фильм. 16.00 —«Алтан шайба» клубай шанда хүртэхын түлөө. Бүхэсоюзна мүрысөөнэй түгэсхэл.

Улаан-Үдэ. 15.45 — «Ород аялганууд» —фильм-концерт. 17.00 — «Саяан» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 17.30 — Эдиршүүлэй дунда хоккейгээр Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. СССР-эй, Австриин суглуулагдамал командануудай уулзалгын 3-дахи период. 18.05—Онтохондо айлшаар. «Три орешка для Золушки»—«Баррандов» (ЧССР), «Дефа» (ГДР) киностудинуудай уран һайханай фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.05 —«Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.25 — «Үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн». КПСС-эй XXVI съездын делегадууд КПСС-эй Курганска обкомой нэгэдэхи секретарь В. К. Князев, КПСС-эй Новгородско обкомой нэгэдэхи секретарь М. А. Антонов дамжуулгада хабаадаха. 20.55 —«Саламандра» — телевизионно уран һайханай фильм (Франци) түрүүшынхеэ харуулагдаха. 22.00 — «Время». 22.35 — Кинопанорама. 00.05 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 00.20 — Лили Иванова Биссер Киров хоёр дуулана (Болгари).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 16.45 — Сенегалай бэеэ даaһан байдалтай болоһон үдэртэ зорюулагдаһан национальна һайндэр.

Улаан-Үдэ. 17.30 — Мультфильмнүүд. 18.00 —«Хэтэ мүнхын дурасхаал» —баримтата фильм. 19.10 — Буряадай Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19.40 —«Революциин радио»—телевизионно баримтата фильм.

Москва. 20.05 —«А. Даргомыжскиин романснууд».

Улаан-Үдэ. 20.25 — Владимир Макаров дуулана — фильм-концерт.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгоор һалхилха. Үдэртөө 5—10 градус дулаан болохо. Тиихэдэ Байгал шадарай нютагуудаар, хойто районуудта 0—5 градус хүрэтэр дулаарха.

Республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 7-12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 6—8 градус дулаан болохо лаараатай.

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-88-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04423. Заказ № 78. Индекс 5901.